Դ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1103 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 8 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1887 (Ն. Տ.) 20 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1887 2 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 1305

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ (Ծ՛ՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونکیان خاننده آره‌ولك
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ (Ծ՛ՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան	դահեկան արծաթ	160
» » Վեցամսեայ	» »	80
» » Եռամսեայ	» »	40
Գաւառաց » եւ տեղական Թղթատարով տարեկան	» »	240
Գաւառաց համար եւ տեղական Թղթատարով վեցամսեայ	» »	120
Օտար երկիրներ, տարեկան	Ֆրանք	56
» » վեցամսեայ	»	28

Դուրս ղրկուած լրագրաց ճամբու ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է. Խմբագրութեանս ղրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չտրուիր։

Les annonces sont reçues à l'Eastern Agency place Karakeuy Deïrmen Han Constantinople

Կ. ՊՈԼԻՍ, 8 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, 1887

ԵՐԵԿԻ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

(ՍԵՊՏ. 12ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ 16 ՍԵՊՏ.)

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Աւստրիո-Հունգարիոյ արտաքին գործոց նախարար Քալնոքի Կոմսը սեպտ. 15 ի երեկոյն Ֆրիտրիխսրուհէ համնելով, ընդունուեցաւ Պիզմարք Իշխանին եւ նորա որդւոյն կողմէ, եւ ներկայացուեցաւ Պիզմարք Իշխանուհւոյն։

—Անգլ. լրագիրք, Քալնոքի Կոմսին եւ Պիզմարք Իշխանին խորհրդակցութեանց վրայ խօսելով, կ'եզրակացնեն թէ աւստրիական դաշնակցութիւնն առաւելակշիռ է ի Պերլին, բայց չեն կարծեր թէ երկու նախարարապետք բան մ'ընեն փութացնելու պուլկարական խնդրոյն լուծումը։

ՍՈՖԻԱՅԻ ՑՈՅՑԵՐԸ

Սոֆիա, 12 սեպտ.

Այսօր միթինկ մը տեղի ունեցաւ, բողոքելու համար Պ. Քարավելովի լրագրոյն մէկ յօդուածին դէմ, որ Ֆերտինանտ Իշխանին ընտրութեան օրինաւորութիւնը կը հերքէր բացարձակապէս։ Միթինկէն յետոյ, 1,300 անձինք պաշարեցին Քարավելովի տունն եւ ապակիները կոտրեցին։ Կէս ժամ ետքը ցրուեցան ոստիկանութեան միջամտութեամբ, բայց նոյն բանն ըրին լրագրոյն տպարանին առջեւ։ Ամբոխն ստուարանալով, մտաւ իշխանական պալատան բակն։ Իշխանը պատշգամն երեւցաւ, եւ եռանդագին աղաղակներով ընդունուեցաւ։ Ատենաբան մը պահանջեց հայրենեաց մատնիչներուն աքսորումն։ Իշխանը պատասխանեց ազգային լեզուաւ.— «Սէրբեյեւ ջէ. հայրենասէր եղէք. կեցցէ՛ Պուլկարիա»։

—Սոֆիա, 13 սեպտ.

Երեկի դէպքերը կը զբաղեցնեն հանրային կարծիքը։ Ոմանք կը ցաւին անկարգութեանց համար. այլք կ'ըսեն թէ այս ցոյցեր պէտք կրկնուին եթէ ընդդիմադիր կուսակցութիւնը շարունակէ իւր յարձակումներ։ Հաւանական չէ որ Քարավելովեան թերթը շուտով հրատարակի վերստին։ Պ. Քարավելով իւր տան մէջ կը գտնուէր եօթն անձանց հետ, որոց մին էր նախկին պատերազմական նախարար Պ. Նիքիֆորով, եւ թոյլ չտուաւ որ կրակ ընէին տունը պաշարող ամբոխին վրայ։ Ոստիկանք եւ այլք քարի հարուածներ ընդունեցին։ Ընդդիմադիր կուսակցութեան անդամք առ այժմ ի Սոֆիա ցոյցեր ընելու երեւոյթ չունին։ Ազատական կամ Նախարարական Սվոպոտա լրագիրն՝ այս առանձին յաւելուածով մը դէպքին պատմութիւնն ընելէ յետոյ, ջերմապէս կը շնորհաւորէ ցոյցին հեղինակները։ «Դուշակամնիս եղաւ. ազգը մատնիչ չուզեր», կ'ըսէ։ Կը յայտարարուի թէ Իշխանը, պատշգամն ելնելով, անտեղեակ էր անկարգութեանց, եւ կը կարծէր թէ առ իւր անձն համակրանաց արտայայտութեան մը կը պատասխանէր։

—Բելկրատ, 14 սեպտ.

Սոֆիայի ցոյցը վատ տպաւորութիւն ըրաւ աստ։ Դա փորձ մը կը համարուի ընտրական ճնշում ի գործ դնելու կառավարութեան հակառակորդաց վրայ։

—Վիեննա, 14 սեպտ.

Կառավարական Ֆրեմտէնպլաթ կ'ըսէ. «Սոֆիայի ցոյցն անժխտելի կերպիւ կ'ապացուցանէ այն կուսակցութեան զօրութիւնն որ կը պաշտպանէ զիշխանն եւ զկառավարութիւնն։ Պ. Քարավելովի թերթին յարձակմունք Իշխանն եւ ազգը միմեանց մօտեցնելու բնութիւնն ունին։ Բայց Սոֆիայի հայրենասէրք լաւ կ'ընեն եթէ նուազ բուռն եղանակաւ արտայայտեն իրենց անձնուիրութիւն. փողոցային ցոյցեր նպաստաւոր չեն Պուլկարիոյ շահուն։»

ՌՈՒՍՃՈՒԳԻ ԴԷՊՔՆ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Իբրեւ չորս շաբաթ առաջ, Ռուսճուգի [illegible] անուն լրագիրն հրատարակած էր թէ Ռուսճուգի գերմանական փոխ-հիւպատոսն ետ կանչուած է իւր յոռի ընթացից պատճառաւ։ Պուլկարիոյ արտաքին գործոց նախարարն, երբ տեղեկացաւ այս հրատարակութեան, հրաւիրեց խմբագիրն հերքել այդ լուր եւ յայտարարել թէ փոխ-հիւպատոսը մեկնած է առժամանակեայ արձակուրդով։ Լրագիրը փութաց հրատարակել հերքումը։ Կ'երեւի թէ այս յետս կոչում անծանօթ մնացած էր ի Պերլին. զի Կ. Պոլսոյ գերմանական դեսպանատունը դիմելով Բ. Դրան, գոհացում պահանջած է Ռուսճուգի փոխ-հիւպատոսին եղած անարգանքին համար։ Բ. Դուռն ալ ծանուցագիր մը ղրկած է ի Սոֆիա։ Հեռագիրն անցեալ օր ծանոյց թէ պուլկար կառավարութիւնը խստիւ պատժած է խմբագիրն ու թերթը։ Բայց ամենէն հետաքրքրաշարժ պարագան սա է որ Գերմանիա, Ռուսճուգի լրագրոյն հրատարակութեան համար գանգատելով, Բ. Դռնէն արտօնութիւն խնդրած է երեք գերմանական զրահաւոր Սեւ Ծով անցունելու, պուլկարական նաւահանգիստները պաշարելու համար, եթէ գոհացում չտրուի։ Գերմանիոյ այս խստութիւն իրաւամբ զարմանք պատճառած է ի Սոֆիա։ Կը մնայ տեսնել թէ Ռուսճուգի կառավարչին պաշտօնանկութիւնն եւ ակնարկեալ լրագրոյն խափանումը գոհ պիտի ընե՞ն զԳերմանիա*։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ՍԵՒ ԾՈՎ

Այս առթիւ, Թան կը պատմէ թէ, Պերլինի Վեհաժողովոյն ժամանակ, Պիզմարք Իշխան փորձեց համոզել օսմ. պատուիրակները թէ Թուրքիոյ շահուն համաձայն է Վառնայի մշտնջենական գրաւման իրաւունք տալ Գերմանիոյ, ի պաշտպանութիւն Թուրքիոյ, բայց Կայս. կառավարութիւնը մերժեց։

—Ռուսճուգի հանրածանօթ կառավարիչ Պ. Մանտովի (այն որ ի Պուքրէշ զարնուեցաւ եւ յետոյ աղէկցաւ) արարքներուն դէմ բողոքեր են ո՛չ միայն Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ, այլ եւ Անգլիոյ փոխ-հիւպատոսք։ Սոֆիայի կառավարութիւնը մտադիր է խնդրել անգլ. կառավարութենէն նոր քննութիւն մը Պ. Մանտովի ընթացից վրայ։ Բայց Գերմանիոյ ընթացքին խստութիւնը Պուլկարներուն խորհիլ կուտայ թէ Պիզմարք Իշխան առիթէն օգուտ կ'ուզէ քաղել՝ Ռուսիոյ հետ համախոհութեամբ պուլկարական խնդրոյն աննպաստ լուծում մը տալու համար։ Գերմանիոյ չէշտեալ քաղաքականութիւնը կրնայ ազդել Թուրքիոյ վրայ, եւ մղել զնա՝ գործօն դեր մը ստանձնելու։

—Պուքրէշ, 13 սեպտ.

Պ. Ստամպուլովի նախարարութեան կազմութիւնը, զոր Ֆերտինանտ Իշխան իրեն ապահովութիւն մը կը համարէր, չամրապնդեց իւր իշխանութիւն, եւ ընդհակառակն, Ալեքսանդր Իշխանին կուսակիցներն իրմէ հեռացնելու ծառայեց։ Պ. Ստամպուլովի նախարարութեան մէջ ալ անհամաձայնութիւն ծագած է։ Այս օրերս երկար եւ բուռն վիճաբանութիւնք տեղի ունեցան Իշխանին եւ նախարարաց ոմանց միջեւ։ Իշխանը, Վիեննայէ տրուած խորհրդոց համեմատ, ուզեց ձերբակալել Ալեքսանդր Իշխանին գլխաւոր կուսակիցները. բայց Պ. Ստամպուլով ընդդիմացաւ յայտարարելով թէ յայնմ պարագայի ձերբակալել հարկ է գլխաւոր սպաները եւ նախարարները։ Սոյն դիտողութիւն վշտալի տպաւորութիւն մ'ըրաւ Իշխանին վրայ։

—Սոֆիա, 13 սեպտ.

Ամեն օր նախարարական խորհուրդ կայ, նախագահութեամբ Իշխանին։ Ն. Բարձրութիւն ամեն առաւօտ ձիով պտոյտ մը կ'ընէ, շրջապատեալ 16 հեծեալներու ձիաւոր պահակագնդով, որք սուսերամերկ նմա կը հետեւին։ Այս ծայրայեղ զգուշութիւնք գէշ տպաւորութիւն կ'ընեն ժողովրդեան վրայ։

—Սոֆիա, 14 սեպտ.

Լսելով թէ չորս անձինք վիրաւորուեր են, ոստիկանութեան միջամտութեան պատճառաւ, Պ. Քարավելովի դէմ ուղղեալ ցոյցին առթիւ, Ֆերտինանտ Իշխան փափաք յայտնեց որ այդպիսի դէպք չկրկնուի։

—Պ. Ջանքով Պուքրէշ գացեր է եւ հոն յաճախ կը խորհրդակցի եղեր ռուս սպայից հետ, որք Պուլկարիա մտնելու դիտմամբ հոն հաւաքուած կը գտնուին այս միջոցիս։ Այս պուլկար գաղթականք, իրենց ռուս աջակիցներով, անշուշտ բան մը կը պատրաստեն։

—Թայմսին Սոֆիայի թղթակիցը կը հեռագրէ պատճառաբանութեամբ թէ Մակեդոնիայէն քանի մը հարիւր «դժգոհ բնակիչներ» գաղթեր են ի Պուլկարիա։ Իբր թէ այս պուլկար բնակիչներ Մակեդոնիոյ Յունաց եւ Սերպաց չափ կրօնային ազատութիւն չեն վայելեր եղեր (՛)։ Թղթակիցը կը գուշակէ մակեդոնական խնդրոյ մը պատահականութիւնը։ (՛ ՛ ՛)։

—Տէրութեանց գործակալներէն ոմանք Ֆերտինանտ Իշխանին ներկայացած են «անհատաբար», այսինքն ոչպաշտօնապէս։

—Թանի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ ոստիկանութիւնը քաջալերած է Պ. Քարավելովի դէմ եղած ցոյցն, որոյ կազմակերպիչն եւ առաջնորդն էր արդէն Պ. Ստամպուլովի եղբօրորդին։

—Ֆերտինանտ Իշխան մտերմական ձեռնարկներ ըրեր է Ռումանիոյ եւ Սերպիոյ մօտ, ինքզինք ճանչցնել տալու համար անոնց, բայց չէ յաջողեր։

—Պելկրատէ կը հեռագրուի թէ շատ մը պուլկար գաղթականք հոն կը համնին ռուսական անցագրերով։

—Սոֆիայի գերմանական ընդհանուր հիւպատոս Պ. Թիլման իւր մեկնումը փութացնելու հրաման ստացաւ Պերլինէ։

—Պ. Ռատոսլաւովի ձերբակալման լուրը չէ ստուգուած։

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վիլհէլմ Կայսրն Շդէդդին գնաց, ո՛չ թէ Ցարին հետ տեսակցելու, զի այս անյուսալի է այլ եւս, այլ իւր զօրաց մարզանքն աչքէ անցունելու։ Շդէդդինէ սեպտ. 16 թուով հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ ծերունի Կայսրը, Մարէշալ Մոլդքէի հետ, մէկ ու կէս ժամ իւր կառքին մէջ դիտած է ռազմափորձերն։

—Էյուպ Խան չքանուեցաւ, եւ այժմ աֆղանեան հողին վրայ կը գտնուի։ Վերջին լուրն այն է թէ Էյուպ Խան Սէրտար մը ղրկեր է դէպ ի Մայմանա, ռուսօ-աֆղան սահմանագլխին մօտ, Ապտ-իւր-Ռահման Խանին դէմ ոտք հանելու Քուշաքի ժողովուրդն, որ միշտ նպաստաւոր էր Էյուպ Խանի։

—Օգոստ. 30ին տեղի ունեցաւ ի Սինայիա, Ռումանիոյ Թագաւորին ամարանոցին մէջ, տասներորդ տարեդարձն առման Կրիվիցայի, Պլէվնայի առաջակողման մարտկոցին, զոր Ղազի Օսման փաշայի զօրաց հետ կատաղի կռիւէ մը յետոյ գրաւեցին ռումէն զօրքերն, որք օգնութեան եկած էին ռուս բանակին։ Տարեդարձը կատարուեցաւ ամարանոցին մատրան մէջ։ Ներկայ էին Թագաւորն եւ Թագուհին, որ պալատական ամեն տիկնայց պէս ազգային զգեստ կը կրէր։ Երեկոյին, հացկերոյթի մը մէջ, Թագաւորն յիշեցուց ռումէն զօրաց քաջութիւնն անկախութեան պատերազմին մէջ։

—Վիքդորիա Թագուհին իւր բոլոր պարապոյ ժամերն յատկացուցած է Հնդկաստանի հինտուստանի կոչուած գլխաւոր գաւառաբարբառը սորվելու, զոր հիմնովին ունիլ կ'ուզէ։

—Հռչակաւոր Մինկրել Իշխանն ի՞նչ եղաւ։ Ժամանակ մը ո՜րչափ կը խօսուէր անոր վրայ։ Ռուսիոյ ընտրելին էր յիշխանութիւն Պուլկարիոյ, եւ քիչ էր մնացած որ Թուրքիոյ հաւանութեամբ Պուլկարիոյ Իշխան լինէր։ Բայց այս անցաւոր աշխարհիս մէջ ամեն բան անցաւոր է, մինչեւ իսկ Մինկրելիոյ Իշխանի մը համբաւը։ Միամիտ Պուլկարներն ալ, ճարտարահնար, կ'առարկէին թէ Մինկրելիոյ Իշխանը չի կրնար Պուլկարիոյ Իշխան լինել. որովհետեւ... որովհետեւ Պերլինի Դաշնագիրը կ'արգիլէ չէրքէս գաղթականաց հաստատումն ի Պուլկարիա, եւ քանզի Չէրքէսք ու Մինկրելք նոյն կամ նման ցեղ մ'են, այդ Մինկրել Իշխանն ալ պէտք չէ հաստատուի Պուլկարիոյ գահուն վրայ։ Բայց ահա արհամարհեալ քարն եղաւ վէմ անկեան, ըստ Տէրունական պատուէրին. զի Բեղերսպուրկէ կը հեռագրուի թէ ռուս կառավարութիւնը կիսաբաժնի զօրավարի (Լիվայութեան) տիտղոս տալով պահեստի սպայից կարգին մէջ դրած է զՄինկրելեան Իշխանը, թերեւս այսու մխիթարելով զնա Ֆերտինանտ Իշխանին յաջողութեան համար, որ Սոֆիայէն մեկնելու եւ ուրիշ արեւելեան կամ արեւմտեան թեկնածուներուն տեղ բանալու միտք չունի, դէթ հիմակու հիմա։

—Պոմպէյ, 13 սեպտ.

Բեշաւուրէ սեպտ. 8 թուով հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ օգոստ. 31ին ի Մաչաքի, Ապխադաստա լճին մօտ, կատաղի կռիւ մը տեղի ունեցած է Էմիր Ապտ-իւր-Ռահմանի զօրաց եւ ապստամբաց միջեւ։ Երկուստեք 500 հոգի սպաննուեր կամ վիրաւորուեր են։

—Լոնտոնէ հրաման ղրկուեցաւ Գահիրէ, վերստին մաս մը զօրք զեղչելու Եգիպտոսի անգլ. գրաւման բանակէն։ Զեղչուելով ու զեղչուելով հատնելիք չունի այս «բանակ», որ հինգ հազար հոգւոյ իսկ չի համնիր։

—Իռլանտայի մէջ կռիւներ կը շարունակին ոստիկանութեան եւ ժողովրդեան միջեւ։ Պ. Օ'Պրիէն Երեսփոխանին բանտ տարուելու միջոցին նոր խռովութիւնք ծագեցան։

—Պ. Օ'Պրիէն Միչէլզդաուն քաղաքին բանտէն հանուելով տարուեցաւ Քորք քաղաքին բանտն։ Ի պատիւ նորա, Տըպլինի լորտ-Քաղաքապետն, որ Իռլանտացի հայրենասէր մ'է, իւր պաշտօնական կառքով կ'երթար զՊ. Օ'Պրիէն տանող կառքին առջեւէն։

—17րդ զօրաբանակին շարժման մէջ դրուելու փորձը սեպտ. 13ին վերջացաւ մեծ զօրահանդէսով մը, եւ պահեստիք իրենց տուները կը ղրկուին սեպտ. 15էն ի վեր։ Հրամատար Պրէառ զօրավարն յայտարարութիւն մը հրատարակելով գոհութիւն յայտնեց փորձին յաջողութեան համար, եւ ծանոյց թէ օգտակար դիտողութիւնք եղած են, որոց համեմատ պիտի աշխատուի եւս առաւել գոհացուցիչ վիճակի մը մէջ դնելու երկրին զինուորական ոյժերը։ «Պէտք աշխատինք եւս առաւել զօրացնել զմեզ՝ համապատասխանելու համար այն վստահութեան զոր ազգը դրած է իւր բանակին վրայ։» Սեպտ. 13ի նախարարական խորհրդոյն մէջ, պատերազմական նախարար Ֆեռոն զօրավարն եւ հանրային շինուածոց նախարար Պ. տը Հէրէտիա մեծ գովեստիւք խօսեցան փորձին յաջողութեան վրայ, զօրավարն՝ ի մասին զինուորական գործողութեանց եւ նախարարն՝ ի մասին երկաթուղւոյ փոխադրութեանց։ Պրէառ զօրավարն ի Վիլֆրանշ հացկերոյթի մը մէջ այս զինուորական փորձին վրայ խօսելով ըսաւ. «Գիտենք մեր ոյժը. Ֆրանսա եւս գիտէ արդ իւր ոյժը։ Պատրաստ ենք, եւ կը սպասենք։» Երեսփոխան եւ քաղաքապետ Պ. Քալ յայնժամ բաժակ առաջարկեց ո՛չ միայն 17րդ զօրաբանակին, այլ բովանդակ բանակին կենաց, «այն բանակին որ պէտք է լուծէ մեր վրէժն, եւ պիտի լուծէ։»

—Բարիզի Կոմսին Յայտարարութիւնն յոյժ կարեւոր պաշտօնագիր մ'է։ Անով Ֆրանսայի արքայական գերդաստանին այժմեան պետն, Հանրապետութեան պատճառած ներքին եւ արտաքին չարիքները թուելով, կը խոստանայ ազատական Թագաւորութիւն մը, սահմանադրական եւ խորհրդարանական դրութեամբ, կրօնից եւ դաստիարակութեան ազատութիւն, եւ յանձն կ'առնու պահպանել ժամանակիս յառաջդիմական սկզբունքներն, եւ Ֆրանսայի փառքն եղող ազատութիւնն եւ հաւասարութիւնը։ Կը յայտարարէ թէ ի Ֆրանսա Թագաւորութեան վերահաստատումը բանի միջոցներու չի կարօտիր։ Բաւական է որ ամեն բարի քաղաքացիք, «որոց յոյսերն ի դերեւ ելած են Հանրապետութեան ներքեւ, որոց շահերը վտանգուած են եւ որոց խիղճերը վիրաւորուած են,» ընտրութեանց մէջ միանան Միապետականաց հետ, եւ Միապետութիւնը կրնայ հռչակուիլ «ժողովրդային ընդհանուր քուէարկութեամբ մը»։ «Թէեւ Վեհաժողով մը «մշտնջենական» հռչակած է զՀանրապետութիւն, բայց ուրիշ Վեհաժողով մը կրնայ ջնջել այս վճիռ»։ Եթէ Թագաւորութիւնը վերահաստատի, Բարիզի Կոմսը կը խոստանայ թէ՛ ներսէն եւ թէ դուրսէն ամրապնդել Ֆրանսայի կացութիւնն, ի ներքուստ՝ վերջ տալով ծայրայեղութեանց եւ հալածմանց, արգիլեալ եւ արտաքսեալ կրօնային միաբանութիւնները վերահաստատելով, ելեւմուտքը կանոնաւորելով, անընդհատ փոփոխմանց վերջ մը տալով, մինչ յարտաքուստ կարող պիտի լինի դաշնակցութիւններ կնքել, վստահութիւն ներշնչելով օտար Տէրութեանց, բան մը զոր չի կրնար ընել արդի Հանրապետութիւնը։ Եւ որպէս զի օտար Տէրութիւնք չկարծեն թէ Օրլէանեանց վերահաստատումը պատերազմ կը նշանակէ, Բարիզի Կոմսը կը յարէ թէ Ֆրանսայի արքայական կառավարութիւնը կարող պիտի լինի Տէրութեանց հետ բանակցել այժմեան սպառազինութեանց միահաղոյն զեղչման համար, քանի որ ասոնք կը կործանեն Եւրոպան յօգուտ այլ մասանց երկրագնդին։

Բարիզի Կոմսն այս Յայտարարութեամբ, առաջին անգամ լինելով, կը հաշտեցնէ Ֆրանսայի արքայական պատմական տան պահպանողական աւանդութիւնները ժամանակիս ազատական սկզբանց հետ. եւ իւր Թագաւորական աւանդութեանց [illegible] հազար տարւոյ հնութիւն մը ցոյց տալով հանդերձ, Պոնաբարդեանց պէս իւր վերահաստատման յոյսը կը դնէ ժողովրդային ընդհանուր քուէարկութեան մը վրայ։

(*) Տե՛ս այս առթիւ Ներքին լրոց մէջ։

—)(49)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՄԱՌԻ

ԹԷՌԷԶ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԲԱՂԴԻՆ ՊՈՂՈՏԱՅՆ

Երբ Դուէգուա վերադարձաւ ի Սոնըռի, ալ չէ՛ր կասկածեր...

Յուլիսի 15ին, բոլոր փոխանակագրերը վճարուեցան եւ Դուիկոլ, որ քանիցս գործարանը եկած էր մեծ գումարներ գանձելու համար, ամեն անգամ ետ կը դառնար գրպաններն ոսկիով լցուած։

Եւ ամեն անգամ իւր տունը կը գտնէր զԼիսուա որ կ'ըսէր նմա.

—Է՛հ, լմնցա՞ւ ամեն բան։

—Դեռ ոչ։ Ամբողջովին վճարեցին։

Քիչ ատենէն բացայայտ երեւցաւ թէ Ժան-Մառք եւ Սամսոն անգամ մ'ալ պիտի ճողոպրէին իրենց լարուած թակարդէն։

Մնաց որ, Լիսուա ընդհուպ իմացաւ՝ Սէն Վիդուի նոտարէն՝ անտառին սահմանակից հողերուն վաճառումն եւ դրամին անմիջական վճարումը։

Նոյն հետայն նամակ մը գրեց Գլէմանի, որ խուլ վայրոյթ մը զգաց ընդդէմ իւր հօր։

Երկու բարեկամները կը սպծէին իւր ձեռքէն, եւ իւր հօ՛րն յանցանքով։

Որքան ալ խոհեմ լինէր, չէր կրնար քանի մը ակնարկութիւններ չընել այս մասին։

Խօսակցութիւնն այս նիւթին վրայ բերաւ եւ ըսաւ Դուէգուայի.

—Ինչո՞ւ համար այնքան մասնաւոր բարեկամութիւն մը ցոյց կուտաք այդ երկու բաղդախնդիրներուն նկատմամբ, որք ո՞վ գիտէ ո՛ւսկից եկած ինկած են... կը յուսայի որ ոխ պիտի պահէիք իրենց դէմ, անոր համար որ իրենցմէ մին յաջողած է կապտել այն յիմար Թէռէզին սիրտը... մինչդեռ գիտէք որ ես ի վաղուց հետէ կը սիրեմ Թէռէզը... Ընդհակառակն, կարծես թէ գոհ էք ձախողանացս վրայ... Ձեզմէ կնութեան կը խնդրեն Թէռէզն, եւ դուք կը հաւանիք, անմիջապէս, առանց վարանելու... Թէռէզ միթէ այնքան անհանդուրժելի կացութեան մը մէ՞ջ էր, կամ պէտք ունէ՞ր այնչափ արտորալու...

—Թէռէզ ազատ է։ Կը սիրէ... կը սիրուի...

—Աղջկան քմահաճոյքներ... Պէտք էր որ նորա վրայ ճնշէիք ձեր բոլոր կամքով։

—Ո՛չ ես իրաւունք ունիմ այդ մասին, ո՛չ ալ մայրդ... Եւ Թէռէզ, որ բնաւորութիւնը շատ անկախ է, պիտի ընդվզէր մեր հրամանաց դէմ։

—Պէտք էր վռնտել այդ երիտասարդները։

—Ինչո՞ւ համար։

—Ընկեցիկ տղաքներ, աղջկորդիներ... գողերու զաւակներ թերեւս, որք ճամբու մը վրայ նետեր են զայնս, անուցանելու հոգէն ազատելու համար... Անանուն, անտուն մարդեր։

Դուէգուա սարսռաց եւ գլուխը խոնարհեցուց։

Կը հասկնա՞ք։ Գլէման կ'ատէր զՍամսոն եւ Ժան-Մառք։

Սամսոն եւ Ժան-Մառք, իւր եղբայրնե՛րն, որովհետեւ ծնած էին միեւնոյն մօրմէն, Ժաննէ՛ն։

Այս ատելութիւնք ամենէն սոսկալիներն են։

Եւ Կոմսն երկիւղիւ համակուած էր։ Պատիժը կ'սկսէ՞ր, կ'զգար որ հետզհետէ իւր մարմնոյն բոլորտիքը կը փաթթուէին ընտանեկան խորհրդաւոր եւ աղէկիզիկ [illegible] մը անտեսանելի կապերը։

—Սամսոն եւ Ժան-Մառք պարկեշտ երիտասարդներ են զորս քու բարեկամներդ ընելու էիր, ըսաւ Դուէգուա վրդովեա՛լ ձայնով մը։

Գլէման ծաղրածու քրքիջ մ'արձակեց։

—Իմ բարեկամնե՞րս. ա՛հ, ա՛հ։

—Եւ կ'արգելում քեզ բան մ'ընել ընդդէմ այդ երիտասարդաց։

—Սակայն ի՞նչ պատճառաւ այսպէս կը պաշտպանէք զիրենք։ Արդեօք այդ երկու աղջկորդիներուն անծանօթ հայրերը ձե՞զ կտակած են զայնս պաշտպանելու հոգը։ Եթէ այդպէս է, շնորհաւորութիւններս կը մատուցանեմ ձեզ... սքանչելապէս կը կատարէք ձեզ յանձնուած պաշտօնը։

—Գլէմա՛ն։

—Անշո՛ւշտ, իրաւունք ունիմ այսպէս խօսելու, երբ մանաւանդ կ'իմանամ թէ գնած եւ կանխիկ վճարած էք Պաւլատանի անտառին սահմանակից հողերն։

—Ի՞նչ նշանակութիւն ունի այդ։

—Այդ կը հաստատէ որ, այդ հողերը գնելով, որոց բնաւ պէտք չունէիք, խիստ կարեւոր ծառայութիւն մը մատուցիք իրենց։

Դուէգուա ականջը տնկեց։

—Ի՞նչ կերպով։

—Պարզապէս սնանկութենէ ազատեցիք զիրենք։ Գիտէք թէ քանի մը ամսէ ի վեր Պեօվեանի եզերաց վրայ հաստատուած է նոր գործարան մը որ կը մրցի Պոմբէռի գործարանին հետ... սակայն անտարակոյս կ'անգիտանաք թէ այդ գործարանն, որ ձեր պաշտպանելոց գործարանէն աւելի լաւ կազմակերպուած է, ուրիշ նպատակ չունի բայց եթէ հիմնիվեր տապալել իւր մրցակիցն եւ միակ տէր մնալ հրապարակին վրայ... Երկուքին մէջտեղ պայքար մ'սկսաւ իսկ։ Պոմբէռի որդեգիրներն քիչ մնաց որ ընկճէին... Ձեր շնորհիւ, աւասիկ դարձեալ կանգուն են քանի մը ամսուան համար... Եւ մեծ բարեբաղդութիւն մ'է այս, խոստովանեցէք, որովհետեւ հակառակ պարագայի մէջ Թէռէզ իւր ձեռքը սնանկացեալի մը տալու վտանգին կ'ենթարկուէր։ Իրաւ է որ Թէռէզ հարուստ է, Սամսոն եւ Ժան-Մառք քաջ գիտեն զայս, ինչպէս գիտեն թէ նորապսակ հարսը պիտի վճարէր պարտքերը եւ գոհացնէր պահանջատէրերը։

Դուէգուա չպատասխանեց։

Ուշադրութեամբ կը դիտէր իւր զաւակը։

—Քանի որ չէիք գիտեր նոցա կացութիւնը, շարունակեց Գլէման, գոհ եմ որ ես տեղեկութիւններ կուտամ...

—Արդարեւ չէի գիտեր, ըսաւ կոմսն յամրաբար եւ խստութեամբ, եւ չէի կրնար ենթադրել որ դուք տեղեակ լինէիք այնպիսի գործերու որք վերաբերութիւն չունին ձեզ հետ...

Գլէման շարժում մ'ըրաւ որ կը նշանակէր. «Թերեւս», եւ իւր ակնարկը պահեց իւր ծաղրածու եւ չար արտայայտութիւնը։

Յայնժամ Դուէգուա յանկարծ յիշեց այն տեսակցութիւնը զոր ատենօք ունեցած էր զաւկին հետ, որմէ յետոյ Գլէման երկու հարիւր հազար ֆրանք խնդրած էր իրմէն։

Յիշեց նաեւ թէ Գլէման խօսած էր մասնաւոր գործի մը վրայ որուն դրամագլուխն ինք պիտի մատակարարէր, եւ թէ չէր ուզած աւելի տեղեկութիւն տալ իւր հօրը։

Եւ կռահեց թէ իւր որդին ի՞նչ մասնակցութիւն ունէր Նադիվէլի գործարանին եւ Պոմբէռի գործարանին այս մրցման մէջ։

Գլէման հասկցաւ իւր հօրը մտածումը։

Զաւկին ակնարկն եւ կոմսին ակնարկը միմեանց հանդիպեցան։

—Ուրեմն շա՞տ կ'ատէք զիրենք, ըսաւ Դուէգուա խեղդուկ ձայնով մը։

—Դուք ալ, հայր իմ, մասնաւոր սէր մ'ունենալ կը թուիք անոնց նկատմամբ... Ի՞նչ ծառայութիւններ մատուցած են ձեզ... Եւ ի՞նչ է ձեր համակրութեան շարժառիթը...

Դուէգուա պզուշացաւ պատասխան տալու։

Ըսաւ միայն.

—Զաւա՛կս, ի փոխարէն քեզ նկատմամբ ունեցած սիրոյս,—գիտես որ կը սիրեմ զքեզ եւ միշտ գոհացուցած եմ քմահաճոյքներդ,—հանդիսաւոր խոստում մը պիտի ընես ինձ...

—Ի՞նչ խոստում։

—Երդում պիտի ընես ինձ որ երբէք, ո՛չ մէկ պարագայի մէջ, չպիտի վնասես ո՛չ Ժան-Մառքի եւ ո՛չ Սամսոնի...

Գլէման ոտք ելաւ ընդոստ եւ թրթռուն ձայնով մը.

—Երբէք այդ տեսակ երդում չպիտի ընեմ, հայր իմ, երբէ՛ք, կը հասկնա՞ք...

—Զաւա՛կս։

—Երբէ՛ք։

Յայնժամ Դուէգուա գլուխը խոնարհեցուց, այս առաջին հարուածին դառն տպաւորութեան ներքեւ, եւ չհամարձակեցաւ առաւել եւս պնդելու։

ՎԵՐՋ ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍԻՆ
ԵՒ ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՏՈՐՈՅ

Պոնաբարդեանք զայրացած են որ Բարիզի Կոմսն այսպէս կ'ուրացնէ Պոնաբարդեանց սկզբունքներն. Հանրապետականք հոգ չընելու երեւոյթ ունին և Հանրապետական կառավարութիւնը Թող տալով Ֆրանսայի Գահուն Թեկնածուի մը սոյն յայտարարութեան ազատ հրատարակութեան և չըջաբերութեան ի Ֆրանսա, անշուշտ ցոյց կուտայ իւր զօրութիւնը.

Բայց Թայմս կ'ըսէ թէ այնչափ մեծ է այս Յայտարարութեան Նշանակութիւնն, որ անշուշտ ամիսներով ուրիշ ամեն խնդրէ աւելի պիտի զբաղեցնէ Ֆրանսացւոց միտքը. «Բարիզի Կոմսն յանդուգն փորձ մ'ըրաւ իշխանութեան համնելու համար, և յանդգնութիւն է մարգարէանալ այժմէն թէ երբեք չպիտի հասնի իւր Նպատակին.» Բարիզի Կոմսին խաղաղասէր յայտարարութիւնը մասնաւոր նշանակութիւն մը ունի այս միջոցիս, երբ Պիզմարք Իշխան կ'ուզէ հաւատացնել Եւրոպիոյ թէ Օրլէանեան մեքենայութեանց հետեւանք է Ֆերտինանտ Իշխանին հաստատումն ի Պուլկարիա. «Ըլ Օրլէանեանք կը յուսան եւրոպական պատերազմի մը մէջ պատեհ առիթ գտնել տապալելու Հանրապետութիւնը». Բարիզի Կոմսին Յայտարարութեան անմիջական հետեւանքը պիտի լինի եղեր աւելի եւս զօրացնել Հանրապետականներն ընդդէմ Միապետականաց, մինչ այս վերջին ամսոց մէջ կուսակցական կռիւք մեղմանալու երեւոյթ առած են ընդ. Նախարարութեամբ Պ. Ռուվիէի.

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Թէեւ Խառն Ժողովն երէկ ի նիստ հրաւիրուած էր, սակայն Քաղաքական Ժողովոյ անդամոց խմբովին բացակայութեան պատճառաւ, միայն Կրօնական Ժողովն ի նիստ գումարեցաւ ընդ. նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր եւ ատենապետութեամբ Ամն. Խըրիմեան Սրբազանի և զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով.

1. Ժողովը նկատողութեան առաւ Տիգրանակերտէ եկած հեռագիր մը որ կը ծանուցանէր թէ վիճակին առաջնորդ ընտրուած է Պատրիարքական Փոխանորդ Իւթիւճեան Գեր. Գէորգ Ծ. վարդ. և ընդունեց զայս ընտրութիւն, պայմանաւ որ ժամանակին ներկայէ Քաղաքական Ժողովոյ. ու միանգամայն որոշեց եպիսկոպոսական վկայագիր տալ Ն. Գերապատուութեան, Ժողովը նոյնպէս որոշեց հեռագրել ի Տիգրանակերտ որպէս զի ընտրութեան տեղեկագիրն եւ Առաջնորդի ծախքը փութացնեն.

2. — Ժողովն որոշեց սարկաւագ ձեռնադրել Մայր Եկեղեցւոյ քահանայից դասուն և Թաղ. Խորհրդոյ կողմէ ներկայացեալ եօթն ընծայացուներ, պայմանաւ որ քահանայ ձեռնադրուին ընծայացուներէն նոքա միայն որ Կրօնական Ժողովոյ պահանջածին համաձայն հմտութիւն ցոյց տան Կրօնական ուսմանց և Հայ լեզուի մէջ.

3.— Վանայ Պատրիարքական փոխանորդ Գեր. Գրիգորիս եպիսկոպոս յայտնած լինելով որ վիճակը խաղաղած է և կուսակցութիւնք բարձուած, Ժողովն որոշեց հեռագրել Ն. Գերապատուութեան որպէս զի գաւառին ընդհանուր ժողովն կազմէ և տեղեկագրէ.

4.— Ժողովն ընդունեց Մշոյ վանահայր-առաջնորդութեան ծրագրին կէտերն որք կրօնականի կը վերաբերին.

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ Ի ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆ

Վիեննայի Մխիթարեան Միաբանութեան Աբբահայր կիւրեղեան Իգնատիոս Գերապայծառ՝ հետն ունենալով երկու վարդապետներ, երէկ Ազգ. Պատրիարքարան եկաւ յայցելութիւն Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր. Արժ. Յովսէփ Սարաճեան ու Իգնատիոս Շիշէճեան վարդապետք և Տ. Միքայէլ Ա. քահանայ Վարժապետեան սանդուխի գլխէն դիմաւորեցին զԳեր. Աբբահայրն և առաջնորդեցին զնա Պատրիարքարանի մեծ սրահն ուր կը կը գտնուէր Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն, կրօն. ժողովոյ մէկ քանի անդամոց հետ. Անդ, Իգնատիոս Գերապայծառ արժանավայել պատուով ընդունեցաւ Ս. Պատրիարք Հօր կողմէ և կէս ժամու չափ տեսակցեցաւ Ն. Սրբազնութեան հետ.

Ցաւօք կ'իմանանք թէ Թաճիրեան Արժ. Գարեգին վարդապետ ծանրապէս հիւանդ է. Երէկ Իրիկուն Պէյքօզէն ի Պատրիարքարան ուղղեալ հեռագիր մը կը ծանուցանէր թէ Գարեգին վարդապետի հիւանդութիւնն աւելի եւս ծանրացած է. Այս հեռագրոյն վրայ, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր հրամանաւ, Սարաճեան Արժ. Յովսէփ վարդապետ և Տ. Արիստակէս Աւագ քահանայ Մամբրէեան Պէյքօզ գնացին Գարեգին վարդապետի վիճակը քննելու և եթէ կարելի է ի Պոլիս փոխադրելու զՆ. Գերապատուութիւն որպէս զի դիւրութիւն լինի բժշկաց երթեւեկութեան.

Պ. Ռափայէլ Պատկանեան ողջամբ հասեր է ի Նոր-Նախիջեւան և այժմ կ'զբաղի ի գրի առնուլ այն սիրագորով տպաւորութիւնները զորս իւր հետ տարած է Կ. Պոլսէն. Ահա իւր մէկ մտերմին գրած Նամակին մէջ կ'ըսէ. «Պոլսեցի ազնիւ բարեկամներիս իմ շատ ու շատ բարեւներս յիշէ. Նոցա ինձ ցուցած մարդասիրութիւնն այժմ նկարագրում եմ Արձագանքի համար, որն կարդալով յուսամ աւելի կը սիրեն ինձ Նորա. վասն զի ես աշխատում եմ վերադարձնել նոցա այն սէրն և պատիւն որը նորա այնքան առատօրէն արժանացրել են ինձ.»

Դպրոցասէր Տիկնանց Ընկերութեան բարեկամներ ցաւելով կ'իմացնեն մեզ թէ Վսեմաշուք Տիկին Սրբուհի Տիւսաբ փաշա անձնական հոգերու եւ տկարութեան պատճառաւ հարկադրուեր է հրաժարիլ Ընկերութեան Ատենապետութեան պաշտօնէն. Վսեմաշուք Տիկնոջ այս հրաժարումն մեծ կորուստ մ'է Ընկերութեան համար որոյ ամենէն հզօր նեցուկներէն մին եղած էր միշտ եւ որոյ յառաջացման մեծապէս նպաստած էր իւր խորհուրդներովն ու գործերովը.

Հայրենիք օրաթերթն իւր երէկի թուով կը ծանուցանէր թէ չկարենալով այլ եւս շարունակել իր հրատարակութիւնը, շաբաթաթերթի վերածուած է, որ պիտի պարունակէ միայն ամփոփումն շաբաթական ազգ. և քաղաքական լրոց, ազգ. և ուսումնական տեսութիւններ և գիտական ու արուեստական կարեւոր յօդուածներ.

Տասնութ տարիէ ի վեր հրատարակուող ազգ. լրագրոյ մը դադարումը մեծ ցաւ կը պատճառէ մեզ, և թէպէտ այս կամ այն հանրային խնդրոց մէջ համակարծիք գտնուած չլինինք նորա հետ, այսու հանդերձ Հայրենիքի դադարումը կորուստ մը կը նկատենք հայ լրագրութեան համար և ջերմապէս կը փափագինք որ միջոց մը գըտնուի նորա կրկին հրատարակման.

Բեդրսպուրկէն կը գրեն մեզ.

Մօտաւորապէս 20 օր է, ինչ Սեբաստիոյ Արժ. Տէր Գաբրիէլ քահ. Տէր Մանուէլեանցը Պետերբուրգն է ժամանած. Տէր հայրը եկած է Ռուսաստան, հետեւապէս եւ Պետերբուրգ ժողովարարութիւն անելու համար յօգուտ Սեբաստիոյ ուսումնարանի. Տեղւոյս հայ հասարակութեան անդամները սկսած են արդէն ստորագրել Տէր հօր մօտ գտնուած պաշտօնական տումարի մէջ.

Նրէկ երեկոյ եկեղեցական կալքերը կառավարող ժողովը, ճանապարհային հաղորդակցութեան ինժէնիր Պ. Գասպար Եաղուբեանցի նախագահութեամբ որոշեց նուիրել յօգուտ յիշեալ քաղաքի ուսումնարանին 30 ոսկ. ռուբլի և միեւնոյն ժամանակ հոգալ Արժ. Տէր Գաբրիէլի ճանապարհածախսը մինչեւ ի Մոսկուա, երբ նա այստեղի ժողովարարութիւնից յետոյ մեկնի Մոսկուա.

Արժանապատիւ Տէր Գաբրիէլ իջած է եկեղեցապատկան բնակարանում:

Ֆէր լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Հալէպի կուսակալութեան կողմէ տրըւած հրամանի մը համաձայն Մարաշի կառավարիչը Զէյթուն գնացեր է հրկիզեաները պատսպարել տալու և հսկելու որ ի նորոյ կառուցուելիք տուներն հաստատուն լինին և համապատասխանեն պահանջուած պիտոյից.

Երաժշտաց քննիչ յանձնախումբն երաժշտութեան վկայագիր տուաւ Մայր Եկեղեցւոյ Դպրաց դասու անդամներէն Ձերբաշեան Միհրան էֆէնտիի, որ Գալիպէի եկեղեցւոյն ձայնաւոր դասատու կարգըւած է.

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ
ԱԶԳԱՅԻՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ

1. Գասըմ-փաշայի Ս. Յակոբ եկեղեցւոյ մատակարարութեան հաշուեցոյցն՝ որ կ'սկսէր 1883 յուլիս 17է և կը յանգէր 1887 յունիս 30.

2. Սամաթիոյ Նոր-Թաղի Ս. Յակոբ եկեղեցւոյ մատակարարութեան հաշուեցոյցն՝ որ կ'սկսէր 1886 յունվար 12է և կը յանգէր 1887 յունվար 12.

3. Ռ. Հիսարի Ս. Սանդուխտ եկեղեցւոյ մատակարարութեան հաշուեցոյցն՝ որ կ'սկսէր 1883 յունվար 1է և կը յանգէր 1887 յուլիս 31, ըստ օրինի Ազգ. Պատրիարքարանի մատուցուած և անոնց յար և նման մէկ մէկ օրինակներն կախուած են վերանշանակեալ եկեղեցեաց բակերն ի տես Թաղեցի ազգայնոց.

Ազգ. Պատրիարքարանս այսու պաշտօնական ծանուցմամբ հրաւէր կը կարդայ Պատ. Թաղեցւոց որ նոյն հաշուեցոյցներուն վրայ ո՛ր և է դիտողութիւն կամ բողոք՝ եթէ ունին, թուականէս մինչեւ 21 օր գըրաւոր կերպով ներկայացնեն Պատրիարքարանիս.

Հետեւաբար նոյն պայմանաժամին լրումէն յետոյ՝ ո՛ր և է բողոք կամ դիտողութիւն անլսելի պիտի մնայ.

(Կնք. Տնտես. Խորհրդոյ)

Հրատարակուեցաւ ՏՆՏԵՍԻ օգոստոսի ամսաթիւն, հետեւեալ բովանդակութեամբ.

Մետէորաբանական վիճակ Կ. Պոլսոյ (Մ. Աճէմեան)— Պոմիդոր (Նոյն).— Ցորենի հիւանդութեան վրայ (*) (Փ. Ռուֆֆայէլեան).—Մլուկները ջնջելու կերպ. —Երեսի սեւ բծերն հանելու կերպ —Արեւագարկի արգելք.— Ճաթռտած ձեռքերու դեղ.— Պիտանի հարցումներ (Մ. Ա.)— Չոր հաց կամ կապոյտ հացի դարման (Նոյն)— Փորհարութեան դեղ (Նոյն).—Հում կաթ խմելու վրայ (Ա. Իւթիւճեան)— Եղունգներու դարմանում (Վ. Մ.)— Արաբական առակ (Տր. Շէյտեան).— Պարապոյ ժամերու համար.— Զանազան ազդք.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԻՍԼԱՄԱՑ ՏԱՐԵԳԼՈՒԽԸ

ՇՆՈՐՀԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ Ի ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏՆ

Երէկ Իսլամաց տարեգլխոյն առթիւ թէ՛ պաշտօնի վրայ եղող եւ թէ՛ անպաշտօն բոլոր նախարարք եւ զինուորական ու քաղաքային բարձրաստիճան պաշտօնատարք կայս. պալատ գնացին ի շնորհաւորութիւն.

Վեհ. Սուլթանը տեղեկանալով նախարարաց եւ բարձրաստիճան պաշտօնատարաց ժամանումը, ժամն 5ին առաջին սենեկապետ Օսման պէյը ղըրկեց որ Ն. Վեհափառութեան կայս. բարեւներն հաղորդեց բոլոր ներկայից. Օսման պէյ ի մասնաւորի Նախարարաց հաղորդեց Վեհ. Սուլթանի հետեւեալ Իրատէն.

«Նոր տարւոյ առթիւ եղած շնորհաւորութիւններէն գոհ եղայ. Բարձրեալն Աստուած Նոր տարին բարեբաստիկ ընծայէ Մեր Տէրութեան, Մեր Նախարարաց ու բոլոր պաշտօնէից եւ Մեր Տէրութիւնն ամենայն յաջողութեամբ բազում տարիներու հասցնելով զամենեսին արժանի ընէ այսպիսի շնորհաւորութեանց».

Վեհ. Սուլթանը Մուհարրէմիյէ կոչուած դրամական նուէրներ ըրաւ բոլոր ներկայից և յանձնարարեց առաջին սենեկապետ Օսման պէյին՝ իւր կողմէ մեծարել նախորդ Մեծ-Եպարքոս Սայիտ փաշան և Ներքին գործոց նախորդ նախարար Բարձր. Խոսէմ փաշան. Օսման պէյ Նոցին Բարձրութեանց զատ զատ յանձնեց Մուհարրէմիյէի նուէրներ.

Բոլոր Նախարարք եւ բարձրաստիճան պաշտօնատարք՝ համադասութեամբ և պատուանշան ի կուրծս՝ իրենց լուսանկարներն հանել տուած լինելով կայս. պալատ մատուցին զանս.

Դեսպանատանց առաջին Թարգմանք եւս երէկ կայս. պալատ գնացին և ընդունուեցան Արարողապետ Մունիր փաշայի կողմէ, որ անոնց շնորհաւորութեանց ի փոխարէն հաղորդեց Վեհ. Սուլթանի բարձր. գոհունակութիւնը.

Ցունաց Ամեն. Ս. Պատրիարքն յատուկ գրութեամբ մը յայտնած էր իւր շնորհաւորութիւնն. իսկ մեր Պատրիարքարանին կողմէ գործակատար Ֆրէնկեան Աբրահամ էֆէնտին ղըրկուած էր ի կայս. պալատ. Հայ-Հռոմէականաց Պատրիարքն անձամբ գնացած էր իւր շնորհաւորութիւնները մատուցանելու. Երկրորդ սենեկապետ Հաճի Ալի պէյ ընդունեց զամենքն և Վեհ. Սուլթանի բարձր գոհունակութիւնն ու բարեւներն հաղորդեց.

* *

Եգիպտոսի Բարձր. Խտիւն, Մէքքէի Էմիր Ապտ-Իւլ-Ռէֆիգ փաշա, Ահմէտ Մուխթար փաշա, Եւրոպական տէրութեանց քով գտնուող օսմանեան դեսպանք, գաւառաց կուսակալք եւ զօրաբանակաց հրամանատարք, Նոր տարւոյ առթիւ շնորհաւորական հեռագրեր ուղղեցին ի կայս. պալատ.

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ

Պրուսայի Էսկիշէհիր գաւառակի գայմագամ անուանեցաւ Ատարազարի գայմագամ Մուսթաֆա Խուլուսի էֆէնտի, և նմա յաջորդեց Ինէկէօլի գայմագամ Մէհմէտ Էմին պէյ

Ինէկէօլի գայմագամ անուանեցաւ Գարամուսալի նախորդ գայմագամ Իսմայիլ Հագգը պէյ.

Ակնայ գայմագամ անուանեցաւ երբեմն Չարշամպայի գայմագամ Ահմէտ Րէշիտ պէյ.

Բիրմանշահի օսմ. ընդհ. հիւպատոս Պէհճա պէյ նոյն պաշտօնով Սուլինա փոխադրեցաւ և այս առթիւ Սանիյէի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ նմա.

Պ. Պ. ՍԻՆԿՐՈՍ ԵՒ ՋԱՖԻՐՕՓՈՒԼՕ

Պ. Անտրէ Սինկրոս ուրբաթ աւուր Սէլամլըքի հանդէսէն յետոյ կայս. պալատ երթալով, պատիւ ունեցաւ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու. Ն. Վեհափառութիւն բարեհաճեցաւ կէս ժամու չափ տեսակցել Պ. Սինկրոսի հետ, յոյժ սիրալիր կերպիւ.

Պ. Զաֆիրօփուլօ եւս պատիւ պիտի ունենայ մօտ օրերս Ն. Վեհափառութեան ներկայանալու.

ՕՏԱՐ ՊԱՇՏՕՆԱՏԱՆ

Տանիմարքայի Թագաւորը Տէնըպրէկ պատուանշանի առաջին աստիճանն ընծայեց Արտաքին գործոց նախարար Վսեմ. Սայիտ փաշայի.

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Յայտնի է թէ Ռուսճուքի գերմանական հիւպատոս Պ. Ֆոն Լօբէք պուլկար լրագրոյ մը կողմէ անարգուած լինելով, գերման կառավարութիւնը գոհացում պահանջած էր. Արդ, պուլկար կառավարութեան կողմէ Պերլինի Դաճչէին տրուած բացատրութեանց վրայ, և նկատելով որ Ռուսճուքի քաղաքապետ Պ. Մանդոֆ պաշտօնանկ եղած է այս պատճառաւ, յանցապարտ լրագիրը խափանուած է և անոր խմբագրապետն հնգամսեայ բանտարկութեան դատապարտուած, այս միջադէպ փակուեցաւ.

Պերլինի Դաճչէն զայս ծանուցանելով Բ. Դրան, յայտարարած է թէ գոհ է պուլկար կառավարութեան կողմէ տրուած գոհացումէն և թէ հետեւաբար այլ եւս արտօնութիւն չի խնդրեր Դարդանէլէն անցնելու գերմանական երեք զրահաւորք որք Վառնա պիտի երթային իրենց ներկայութեամբ ոյժ տալու Գերմանիոյ պահանջմանց.

Գերմանական դեսպանատան գործակատարն երէկ Բ. Դուռն երթալով հաղորդեց իւր կառավարութեան այս պատասխանն.

—Սէնթրօ, պուլկար կառավարութեան կէս-պաշտօնական լրագիրը, Ռուսճուքի հրաժարեալ քաղաքապետ Պ. Մանդոֆի ի Սոֆիա ժամանումը ծանուցանելու առթիւ, կը պնդէ թէ հարկ է ուրիշ պաշտօն մը կոչել զայն.

Սէնթրօ կը յարէ թէ Պ. Մանդոֆ բարւոք ծառայութիւններ պիտի մատուցանէ իբր պաշտօնատար և իբր երեսփոխան, վասն զի խօսք կայ միանգամայն Սօպրանիէին անդամ ընտրել տալ զնա.

—Պուլկար կառավարութիւնը Փիլիպէի հիւպատոսներէն պահանջեր է Արեւ. Ռումէլիի գաւառը բնակող օտար հպատակաց անուանց ցանկն, որպէս զի բագանդի տուրք առնու անոնցմէ. Հիւպատոսք մերժեր են, առարկելով թէ բագանդի տրոց օրէնքն օսմանեան հողին վրայ գործադրութեան դրուած չէ տակաւին.

Մինչեւ իսկ կ'ըսուի թէ պուլկար իշխանութիւնք Արեւելեան երկաթուղեաց ընկերութեան դիմելով, ծանուցեր են թէ երկաթուղւոյ պաշտօնեայներէն եւս պիտի առնուն յիշեալ տուրքն և ընկերութեան մերժողական պատասխանին վրայ, յայտարարեր են թէ պիտի հարկադրեն ճնշողական միջոցներու դիմել.

—Սոֆիայի կղերը մերժած լինելով Ֆերտինանտ իշխանի անուան յիշատակութիւնն ընել հանրային աղօթից մէջ, Պ. Ստամպուլոֆ՝ ոստիկանութեան միջոցաւ ծանուցեր է բոլոր քահանայից թէ կառավարութիւնն որոշած է ձերբակալել տալ ամեն այն եկեղեցականներն որք հաստատեալ իշխանութեան հակառակող տրամադրութիւններ ցոյց տան.

—Բեդրսպուրկէն կը գրեն թէ պուլկար կառավարութիւնն հրաւիրեր է Ռուսիա գտնուող համայն պուլկարներն անմիջապէս Պուլկարիա վերադառնալ, սպառնալով որ հակառակ պարագային մէջ պիտի զրկուին իրենց բոլոր քաղաքային իրաւունքներէն. Այս հրամանին վրայ Ռուսիա ապաստանող պուլկարք Բեդրսպուրկի կառավարութենէն արտօնութիւն խնդրեր են ռուսահպատակ լինել.

—Փիլիպէի պահապան զօրաց սպայք սեղան մը տուեր են ի պատիւ պատերազմական նախկին նախարար Նիքոլաեֆ գնդապետին որ շնորհակալութիւն յայտնելով սպայից համակրութենէն առ իւր անձն, բաժակ առաջարկեր է Պաթէնպերկի Աղեքսանդր իշխանին կենաց եւ անոր փութանակի ի Պուլկարիա վերադարձին համար.

—Ռուսճուքի հելլենական Նորընտիր հիւպատոսն իւր կառավարութենէն արտօնութիւն խնդրեր է թողուլ իւր պաշտօնատեղին, վասն զի պուլկարական իշխանութեանց դժկամակութեան պատճառաւ անկարող կը գտնէ իւր ներկայութիւնն. Այս արտօնութիւն տրուած լինելով, յիշեալ հիւպատոսը սեպտ. 1 ին մեկներ է Ռուսճուքէն.

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Յառաջագոյն ծանուցինք թէ Օսմ. կայս. Պանքան դադրեցուցած էր օտար մայրաքաղաքաց մէջ գտնուող օսմ. դեսպանատանց ամսականաց վճարումն, Մալիէէն իւր ունեցած պահանջից պատճառաւ. Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն այս օրերս իւր մօտ հրաւիրելով Պանքայի Տնօրէնն, յիշեալ ամսականաց վճարումը վերսկսել տալու միջոցներուն վրայ խորհրդակցեցաւ նմա հետ.

* * *

Կը կարծենք գիտնալ թէ երէկ կատարուած բանակցութեանց վրայ, Պանքան հեռագրած է իւր Բարիզի Լոնտոնի վարչութեանց՝ որպէս զի արտօնեն Պանքային տնօրինութիւնն, ըստ առաջնոյն շարունակել Օսմ. դեսպանատանց ամսականաց վճարումը.

Կը յուսանք թէ սպասուած հրամանն հասնելով այսօր վաղը, Պանքան պիտի վերսկսի յիշեալ ամսականաց վճարումն.

* * *

Օսմ. կայս. Պանքայի տնօրէն Պ. Էմիլ Տըլօ այս աւուր Վառնայի շոգենաւով կը մեկնի մայրաքաղաքէս ի Բարիզ ուր վարժարան պիտի դնէ իւր որդին Ռօպէռ պէյ, որ կ'ընկերանայ նմա.

—Կրետէի կուսակալութիւնը Բարիզի դրամատանց միոյն հետ բանակցութեան մէջ է 10,000 ոսկւոյ փոխառութիւն մը կնքելու համար, 9 առ 100 տոկոսով. Իբր երաշխաւորութիւն, այդ դրամատան պիտի թողուի կէսն այն հասութին զոր յառաջիկայ ելմտական տարւոյ մէջ կղզւոյն գանձը պիտի ստանայ մաքսային հասոյթներէն.

—Էլ-Պոսֆէրէ լրագրոյ արտօնատէր Սէլիմ Ֆարիս էֆէնտի երէկ մայրաքաղաքս եկաւ Աղեքսանդրիայէն.

—Սաաբէտ կ'իմանայ թէ Լոնտոնի Տէյլի Թէլէկրաֆ լրագրոյ ի Թուրքիա մուտքն արգիլուեր է.

—Երէկ Վառնայի շոգենաւով մայրաքաղաքս ժամանեց Ապու-Էլ-Ջիհա Թէվֆիգ պէյ, որ ժամանակէ մ'ի վեր ի Վիեննա կը գտնուէր.

Նոյնպէս երէկ մայրաքաղաքս եկաւ Սուրիոյ մեքթուպճի Հիւսէյին Հիլմի պէյ.

—Ելմտական նախարարութիւնն հրահանգ ղրկեց ամեն կողմ որպէս զի հարկ եղած միջոցները ձեռք առնուին անտառաց հրկիզման առաջքն առնլու համար եւ պէտք եղածն ի գործ դնեն հրդեհի պատճառ եղող անձանց նկատմամբ. Ելմտական նախարարութիւնը միանգամայն ծանոյց թէ ժողովուրդը պարտաւոր է մարելու աշխատիլ անտառաց մէջ ծագած հրդեհներն.

—Հանրածանօթ մանկաբարձ Տօքթէօր Խօմէր պէյ, որ կը բնակի Իւսկիւտար, ֆէլէճ Բէֆէճիի հիւանդութեամբ կը տառապէր քանի մը շաբաթէ ի վեր.

Գոհութեամբ կ'իմանանք այժմ թէ Տօքթէօր Խօմէր պէյ սկսած է առողջանալ, ծանր վիճակ մ'անցնելէ յետոյ, և զինքը դարմանող բժիշկներն եղած են՝ խորհրդակցութեամբ Տօքթէօր Խօրասանճեան և Փէշտըմալճեան էֆէնտիներու, Սեղբոսեան, Գասպարեան և Աղեքսանդրեան էֆէնտիները.

—Վերջին օգոստոս ամսոյ մէջ, Ծըխախոտի Րէժիի վաճառմանց գումարը բարձրացած է 153,000 ոսկւոյ, այսինքն Նախորդ տարւոյ միեւնոյն ժամանակամիջոցի հասոյթէն 14,000 ոսկի աւելի և վերջին յուլիս ամսոյ հասոյթէն 7,000 ոսկի աւելի.

—Ռումանիոյ զինուորականներէն տեղակալ գնդապետ Պ. Կիգա եւ տեղակալ Պ. Նիքոլէսգոյ Կալացէն մայրաքաղաքս հասան այս առաւօտ և Բէրա Լիւքսէնպուրկ Օթէլ իջեւանեցան.

ԵՐԿՔ Պ. Պ. ԳԱԼՊՃԵԱՆԻ

Յանձնարարեալ եւ Նախարարութեամբ ընտրեալ յԱզգ. Կրթական Խորհրդոյ՝ վաւերացեալ Ազգ. Ելմտական տեսչութեան պաշտօնական Կնքով.

1. Ուսուլը ռէճա վէ գրաաթ — Հեգաւոր եւ ընթերցարան Թուրք. լեզուի. (Հրատ. եւ Թուրք. Տպագր. եւ Վիմագր. բէ-ճա. Տիպ. Դ. 2 ղուրուշ).
2. Թալիմի լիսանի օսմանի.— Նոյն ընդարձակ. (5 ղուրուշ).
3. Րէհնիւմայի էտէպիյաթը Թիւրքիյէ— Դպրութիւն կամ համաձայնութիւն Թուրք. լեզուի. (Հայ. եւ Թուրք. հանդերձ բառագրքուկիւ. Տիպ Բ. 6 ղուրուշ).
4. Այինէի միւնշաաթ.— Պատճէնք պաշտօնական եւ ոչ պաշտօնական խմբագրութեանց. (Տպագր. Հայ. եւ Թուրք. 12 ղուրուշ).
5. Մուխթասար Այինէի միւնշաաթ.— Նոյն. (Թուրք. Վիմագր. բէ-ճա. 2 ղրշ.).
6. Միֆթահը լիսանը Օսմանի.— Ընդարձակ քերականութիւն Թուրք. Արաբ. եւ Պարսկ. լեզուաց. (Հայ. եւ Թուրք. հանդերձ բառագրքուկիւ. Տիպ Բ. 10 ղրշ.).
7. Րէֆիգի վէֆիգ.— Բանալի հրահանգաց վերոյիշեալ քերականութեան (5 ղուրուշ).
8. Ճիւմէլի միւնթէխապէի ասար.— Թարգմանութիւն ծաղկաքաղ հատուածոց. (4 ղուրուշ).

Ընդ. մամլով

9. Գավաիտի ֆարիսիյէ.
10. Մուֆասսալ Այինէի միւնշաաթ.
11. Զիւպտէի իլմ սարֆ.
12. Նիւզհէթ կեահը ադապ.— (Մասն Ա. Բ. Գ. Դ. Ե.).
13. Միզան իւլ Նուզուգ.— (Մասն Ա. Բ. Գ. Դ.).
14. Լիւղաթը Օսմանիյէ վէ Էրմէնիյէ վէ Ֆրանսէվիյէ).

1167 2—5

ԱԶԴ

Մեծաւ հաճութեամբ կը ծանուցանեմ յաճախորդացս թէ, առնուած նորագոյն հեռագրոյ նայելով, Համպուրկի Լօդըրիին 5րդ վիճակահանութեան մէջ, որ տեղի ունեցաւ սեպտ. 14ին և 15ին, 69,482 թիւը շահեր է մեծ բաժին 80,000 մարքը.

Հետեւեալ Թուոց իւրաքանչիւրը շահեր է 124ական մարք. — 347 350

382	392	408	434	450	468
481	500	552	579	1455	1467
1470	2830	2866	2867	2897	3810
3824	3826	3850	3887	6738	8939
8990	11581	12420	12995	14964	
15257	15268	15282	15297	15401	
15402	15920	15922	15964	15987	
17367	22172	22174	22190	22421	
22451	22462	22469	22530	22541	
22832	22833	22840	22845	22880	
25006	25007	25023	25033	25454	
25458	25477	25487	25490	28175	
28181	28189	33356	33358	40165	
40509	47120	47143	47152	47153	
47167	47199	47272	47289	47290	
57631	63167	63506	80451	86560	
88710	88713	88730	92523		

Վերոյիշեալ Թիւերը կրող տոմսերն իմ դրամատանս կնիքը կը կրեն և զանս ունեցողք կը հրաւիրուին գալ ստանալ իրենց դրամն, նախապէս տոմսերը վաւերացուելէ յետոյ պաշտօնական ցուցակէն որ յառաջիկայ երկուշաբթի մայրաքաղաքս կը հասնի.

Վեցերորդ վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ հոկտեմբեր 6ին և 7ին. Մէկ ութերորդ տոմսին գինն է 75 ղրշ, մէկ քառորդինը 150 ղրշ ոսկեդրամ.

Ժ. Տ. ԾԱՆԷԹԹՈՅ
Ղալաթիա, Գոմիսիոն խան, Թիւ 18

1181

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Կլէռմոն-Ֆէռան, 18 սեպտ.

Զօրավար Պուլանժէ, այսօր բանախօսութիւն մ'ըրաւ իւր զօրաց առջեւ, և ակնարկելով Բարիզի Կոմսին վերջին յայտարարութեան, յայտարարեց թէ զէնընկեցութեան ժամն հնչած չէ. Թէ յիմարութիւն է հաւատալ այդմ եւ ոճիր մ'է ըսել զայդ, որովհետեւ դա կարծել պիտի տայ թէ Ֆրանսա խաղաղութիւն կը բաղձայ ամեն պարագայի մէջ.

Հռոմ, 18 սեպտ.

Քոլերան սաստիկ է միշտ ի Մէսինա. վերջին 24 ժամուց մէջ 80 հոգի եւս բռնուեր են քոլերայէ.

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 8 Սեպտեմբեր

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

			Դահեկան
Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց. Ո.	Սէրի	Գ. Կ.	15 11
Պօրսային գոցուելէն վերջը	»	»	15 11
Բերայի մէջ	»	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	»	15 11
Բարձրագոյն գին	»	»	15 12 1/2
Նուազագոյն »	»	»	15 11
Կէս օրին	»	»	15 12 1/2

ԻՍԹԻԳՐԱԶԸ ՏԱՒԻԼԻ

Երէկ երեկոյ	Գ. Կ.	36 25
Այս առաւօտ	»	36 26
Կէս օր	»	36 26

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

փոխառութիւն 1858) » 1862)	A	Սէրի	22 20
» 1860) » 1863) » 1872)	B	»	14 25
» 1865) » 1869) » 1873)	C	»	0. 15 11

ԻՆԻՖԻԷ Եգիպտական

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ........(Գ. Կ.)...) Այս առաւօտ բացուեցաւ........) Կէս օրին........)	գործ չեղաւ

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սօսիէթէ Ճէնէրալ........		Անգլ. Լր.	4 1
Քրէտի Ճէնէրալ........Գ. Կ.	Օսմ.	»	6 30
Պօնք տը Գօնս........	»	»	5 30
Սօս. Շամէ է վալէօր........	»	»	3 25
Թրամուէյ........	»	»	322 1/2
Ռումէլի երկաթուղի........		Ֆր.	34 75
Օպլիկասիօն տը Բրիօրիթէ........		»	—
Բաժնեթուղթ Լօթէրի........		»	88

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի........	ղրշ.	... 100
0 Ֆրանքնոց........	»	... 87 36
Անգլիական ոսկի........	»	... 110 26
Բօլ Իմփէրիալ........	»	... 90 30
Ֆրէմիկ........	»	... 51 15
Ռուպլի թղթադրամ........	»	... 10 10
» արծաթ........	»	... 76
Ֆիօրին........	»	... — —
Մէճ. արծ. (տարբ.)........	»	... 108 18
Վեցնոց........	»	... 103
Հինգնոց........	»	... 103
Մէթալիք........	»	... 98 20
Թաաֆիէ........	»	... 14 20

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 19 սեպտեմբ. ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քօնսօլիտէ				101 1/2
Օսմ.	»	Սէրի Դ.	բացուեցաւ	13 3/8
»	»	»	գոցուեցաւ	13 3/8
»	»	» Ա.		21 1/2
»	»	» Բ.		14
»	»	» Գ.		13 3/8
Օթօման 1871				74
փոխառութիւն 1877				86
Պանք Օթօման				9 3/8
Ռուսական փոխառ. 1873				95 1/2
Եգիպտական միջնեալ (Իւնիֆիէ)				74 1/4
» առանձ. (բրիվիլէժիէ).... (°.)				98
Տայրա Սանիէ				71 1/4
Տօմէնիալ (փոխառ. Ռօշիլտ)				94 3/4
Հունգարական պարտամուրհակ 4 0/0				— —
փոխանակութիւն Բարիզի վրայ				25 562

Վիեննա, 19 սեպտեմբ. ժամ 4 երեկոյ

փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	126 15
Օսմանեան երկաթուղի	17

(*) Մոսխօ շաբաթաթերթի յուլիս 4ի թիւէն առնուած, բառական փոփոխութեամբ, առանց Մոսխոյի անունն յիշելու.

Բարիզ, 19 սեպտեմբ. ժամ 3 վայր. 45 երկվ.

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %	108	97 1/2
» » 3 %	81	37 1/2
Օսմանեան քօնսոլիտէ Սէրի Դ. բացուեցաւ	13	86 1/4
» » » գոցուեցաւ	13	90
» » » Բ.	13	90
» » » Գ.	13	85
Օսմանեան երկաթուղի	34	50
» Րէժիի բաժնեթուղթք	—	—
Պանք Օթօման	492	50
Գրէտի Լիոնէ	570	
» Ֆօնսիէ	1363	75
Բամնետամ Լիոնի	1256	25
Սուէզի ջրանցք	1987	50
Ռուսական 5 % 1877 ի	100	3/4
Իտալական Ռանթ	98	45
Սպանիական (արտաքին)	67	3/4
Եգիպտական միացեալ	378	75
Բրիօրիթէ Թիւրք	354	37 1/2
5 % Հելլենական	362	50
Չէք Լոնտրայի վրայ	25	40

ՏԵԼԵՄԱՔԱՅ
ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Ձեր Թերթին մէջ անկիւն մը ինձ շնորհել հաճեցէ՛ք այսօր, որ Տելեմաքայ Զուիցը Թարգմանչաց Թուոյն վրայ հինգերորդ մըն ալ ես յաւելցունեմ, աւելի եւս հետաքրքիր առնելու համար Ձեր այն Գրական Մրցանը՝ զոր մեր բանասիրաց կը բերէր Ձեր Արեւելք՝ դեռ տասն օր յառաջ.

Բայց գուցէ՛ այս մասին գրուած լինի արդէն Արեւելքի և կամ մի այլ օրագրի մէջ. բոլորովին անգէտ ես լինելով այժմ՝ թէ մեր այս գրութիւնը ձախող կրկնութիւն մըն է առաջնոյն՝ նախապէս ներողութիւն կը խնդրեմ.

Տելեմաքայ արկածից Թարգմանութիւնը մեր մէջ եղած է առաջին անգամ Թուականէս 113 տարի յառաջ ի Նոր Նախիջեւան, Երեւանցի Պարոն Մարգար Զաքարիա Խօճենց անուն Թարգմանչէ մը. Երկու հատորի է այն բաժանեալ. առաջին հատորը Թարգմանուած է 1794ին և երկրորդը մի տարի յետոյ 1795ին՝ որուն մի գեղեցիկ օրինակն ալ անվթար կը կենայ Իւսկիւտարի Ս. Խաչ վարժարանի եղական Մատենադարանին մէջ.

Թարգմանութեան երեսագիրն այսպէս է յօրինեալ.

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԹԷԼԷՄԱՔԻ
ՈՐԴԻՈՑ ՅՈՒԼԻՍԻ

Արարեալ ի մեծէ Ֆրանչէսքօ Ֆէնէլօնէ՝ Արհի Եպիսկոպոսէ Սալինեաքի.
Վերստին նորոգ սրբագրեալ և ուղղեալ ի վերայ ձեռագրոյ հեղինակին և Թարգմանեալ ի գալլիական լեզուէ յիտալական բարբառ.
Եւ այժմ փոխադրեալ ի Գալլիացւոց և յիտալացւոց լեզուէ ի հայ բարբառ՝ ջանիւ և աշխատասիրութեամբ Պ. Մարգար Զաքարիայի Խօճենց Երեւանցւոյ։
Սրբագրեալ զգուշութեամբ ի ձեռագրոյ Թարգմանչին՝ 'ի Թադէոս վարդապետէ Կ. Պօլսեցւոյ Մարուգեան.
Տպագրեալ 'ի վեհափառ Հայրապետութեան լուսայնցուղ և Քրիստոսակերտ Սրբոյ Աթոռոյն Էջմիածնի տեառն Ղուկասու երիցս երանեալ սրբազնասուրբ Կաթուղիկոսի ամենայն Հայոց.
Արդեամբ և ծախիւք բարեպաշտօն և մեծահաւատ՝ Ջուղայեցի պայծառ իշխան Աղայ Յօհանջանին Դէրաքեան, բնակելոյն 'ի Հնդիկս, ի Սուրաթ.
Յամի Տեառն 1794 'ի Հոկտեմբերի 10. Իսկ 'ի Թուին Հայոց ՌՄԽԳ 'ի Նորն Նախիջեւանի.

Սոյն այս երեսագիրը կարդալնուս հետ, անցնինք ապա գիտել նոյն այն հատուածը Տելեմաքայ՝ որոյ չորս կերպ Թարգմանութիւնը հրատարակած էիք Արեւելքի օգոստոս 27ի Թուոյն մէջ.

«Ի լինիլ մեր ներկայ Աչեստի, որ ունէնելով զոսկեայ գայիսոն իւր ի ձեռին՝ դատէր զամբոխն, և պատրաստիւր ի մեծ իմն յաղթակէզ զոհից, եհարց «մեզ աչագին ձայնիւ, յորմէ քաղաքէ «լինիլ մեր՝ և պատճառ ճանապարհորդութեան մերոյ. Փութացաւ Մէնթօր «պատասխանել, և ասէ ցնա. ի կողմանց «մեծի Հեսփերիտեանց դամբ, և հայրենին մեր՝ ո՛չ է հեռի անտի, մերժեաց այսու յանելոյ թէ յոյնք եցեմք. «Բայց Աչեստ Թարց լսելոյ զայլ հետեւեալս՝ եւ համարելով զմեզ այլազգի «լինել՝ որ սքօղեն զխորհուրդս իւրեանց, «հրամայեաց զի լեցուք յղեցեալք ի «մերձակայ անապատ ի ծառայութիւն «անոյցն՝ որք հովուեն զերամս խաշանց. Իբրեւ Թուելով ինձ որպիսութիւնս այս քան զմահ, աղաղակեցի. «ո՛վ Արքայ արա՛ մեզ մեռանիլ, քան «թէ՝ վարիլ ընդ մեզ այսպիսի անարժանութեամբ. Գիտեա՛ց, զի ես եմ «Թելամաք որդի իմաստնոյ Յուլիսի Թագաւորի Իթաքեանց, և որոնեմ զհայր «իմ ներ յամենայն ծովու. Արդ եթէ «ո՛չ կարեմ գտանել զնա, և կամ ոչ ևս «վերադառնալ 'ի հայրենին իմ, կամ «վտարել զծառայութիւն զոր հրամայես, 'ի բաց հան զկեանն զոր ոչ կարեմ տանել.»

«Հազիւ թէ արտաբերեալ էի զբանս «իմ, բոլոր ամբոխն աղաղակեաց միաձայն, թէ՝ արժանի է կորուսանել «զորդի անգթոյն Յուլիսի, որոյ չար «հնարմունք տապալեցին զքաղաքն Տրովոյիա. Ո՛վ որդի Յուլիսի՝ ասէ ցիս «Աչեստ, ո՛չ կարեմ զլանալ զարիւն քոյ «յայսքան Տրոյեացւոց՝ զորս հայր քո «անխնայաբար կոտորեաց. դու՝ և որ «առաջնորդէ քեզ՝ մեռանիցիք 'ի միասին. Յանժամ ծերունի ոմն յամբոխէ անտի առաջադրեաց արքային՝ «զոհել զմեզ 'ի վերայ գերեզմանի Անչիզի. Արիւն սոցա (ասէ) լինի հաճելի ոգւոյն անմիկ հսկայի. Ինքն ևս «յորժամ գիտասցէ այսպիսի զոհ մի՝ «բերկրի 'ի տեսանելն, թէ ո՛րքան սիրես դու զայն՝ զոր ունէր նա առաւել պատուական սիրելի 'ի վերայ աշխհի. Բոլոր ամբոխն գովաբանեաց զայն «առաջարկութիւն, և ո՛չ մտածիւր «այլ ինչ, եթէ ոչ՝ զոհել զմեզ. Եւ ահա տարեալ եղաք 'ի վերայ գերեզմանի Անչիզի ուր կանգնեալք էին սեղանք «երկուք, և հուրն սրբութեան վառեալ. Սուրն որ պարտէր մխել 'ի մեզ՝ «էր առաջի աչաց մերոց, և էաք պըսակեցեալք ծաղկամբք. և ոչ ինչ գութ «կարէր երաշխաւոր լինիլ կենաց մերոց. Եղեալ էր մեզ այս ամենայն «յորժամ Մէնթօր խնդրեաց հանդարտաբար խօսիլ ընդ Թագաւորին և ասէ.»

ԽՕՃԵՆՑ

Բաղդատմամբ նոր Թարգմանութեանց, քանի՛ խորդ և ոգիտական Թուի մեզ այս միադարեան Թարգմանութիւնն՝ որ գուցէ իր ժամանակին մի ներդաշնակ Հիւրմիւզեան էր անկրման և անզօր. բայց խորդ և ոգիտական, ի՛նչ որ ալ լինի, միւս չորս Թարգմանութեանց հետ միանալով, ցոյց կուտայ սա մի անգամ եւս մեր մայրենի բարբառոյն այն սքանչելի յատկութիւնն՝ որով միեւնոյն հատուածը կարելի է բիւրակերպ պէսպէսութեանց ենթարկել, նոր նոր հայկաբանութիւններ ստեղծելով.

Քանի՛ մեծ և զգալի տարբերութիւն, մի դար յառաջ Թարգմանութեան և այսօրվայ Թարգմանութեանց միջեւ. ԺԱՄԱՆԱԿՆ, ի՞նչ կարող մայր մըն է յառաջադիմութեանց. քանի՛ անախորժ է Խօճենցն և ո՛րպէս վսեմ և ախորժալուր անմահն Հիւրմիւզեան.

ՏՐ. ՎԱՀՐԱՄ Ց. ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ
ի Բժշկական Համալսարանէն
Փարիզու

Իւսկիւտար, 3 Սեպտ.

ՔՆՆՈՒԹԻՒՆ ՔՆՆԱԴԱՏՈՒԹԵԱՆ
Տ. ՔԱՐԱՔԱՇԵԱՆԻ

Ա. Մ. Գարագաշեան էֆէնտի յօդուած մը ղրկած է մեզ ի պատասխանի ԼԵԶՈՒ ուսումնաթերթի 7րդ Թուոյն մէջ հրատարակեալ «Քննադատութիւն քննադատութեան» յօդուածին. Որպէս զի մեր ընթերցողք կարենան կատարեալ գաղափար մը կազմել երկու հմուտ լեզուագիտաց այս վիճաբանութեան, նախ կ'արտատպենք այսօր Հ. Սերովբէ Տէրվիշեանի վերոյիշեալ յօդուածը ԼԵԶՈՒէն. Հինգշաբթի աւուր Թուով ալ պիտի հրատարակենք Գարագաշեան էֆէնտիի պատասխանը.

Բարեյիշատակ Իզմիրեանց կտակին մըրցանակաց բաշխման առթիւ կարդացինք մեր Հնդ. Նախալեզուին վրայ քննադատութիւն մը, զոր անուանել կոչելու անշուշտ կը վարանէր Յանձնաժողովն, եթէ աշխատութիւն չհամարէր Քննադատին քանի մը հեղ ուլուր յայտնած կարծիքն համեմատել այս անգամու հակասական դատաստանին հետ. Եթէ քաղաքիս մէջ չկային ալ մասնագէտ ստուգիւ անաչառ քննիչք (մենք գիտենք թէ կային), Յանձնաժողովին պարտքն էր որպէս զի արդարութիւնը կատարուէր, եւ ղրկել մատեանն և ըսել՝ Այդ երկասիրութեան արժէքն և օգուտը ճանչցող չունի ինք, ուստի և չկրնար ըստ խղճին վարձատրել. Ուրեմն անիրաւութեամբ՝ կոչուող բարերարին կամաց հակառակ՝ գործած է կատակատար իշխանութիւնն՝ քննութեան յանձնելով մեր գործն այնպիսի անձի մը, որ ոչ յօժարութիւն և ոչ կարողութիւն ունէր զայն ըստ օրինի քննելու և դատելու. Մենք այնչափ չենք ցաւիր թէ այդ աննպաստ բայց անիրաւ քննադատութեամբ՝ որ լոկ պրադատութիւն ու սուտակասպասութիւն մըն էր՝ մրցանակէ զրկուեցանք, այլ կը զարմանանք միայն՝ թէ Հայոց քննական պատմութեան հեղինակն ո՞չափ վերջին ժամանակներս նուաստացաւ՝ չահախնդրական ու բարեկամական ազդեցութեանց տակ՝ ճշմարտութիւնը ստութեան զոհելով. Ասկէ զատ մեծ զարմանք կը պատճառէ երբ կը տեսնենք՝ թէ հայ լեզուի գործնական մասին բաւական հմուտ ուսուցիչն ու վարժ գրիչն՝ որչափ ու որպիսի սխալ գաղափարներ կը կը քարոզէ, երբ սկսի նաեւ իբրեւ լեզուաքըննին կարծիք յայտնել ընդհանրապէս կամ մասնապէս. Մեր այս վճիռն հաստատելու համար՝ պարտք կը համարինք զանց առնել իւր զանազան հայկական լեզուաքննական գրութիւնները. մեր քննութիւնը կ'ամփոփենք միայն այն յօդուածին վրայ, որ իբրեւ անաչառ քննադատութիւն բազմահըմուտ հեղինակի մը՝ հրապարակ հանուեցաւ պարծանօք. Այո, պարտք կը համարինք այնչափ միայն ըսել՝ վասնզի մեր նպատակն օտարը պարսաւել չէ, այլ մեր գործը պաշտպանել և այս, կարծենք, մեր անբռնաբարելի իրաւունքն է. Համառօտենք նախ Քննադատին պատճառաբանութիւններն.

Սա կը վճռէ. Հնդևրոպական Նախալեզու գործն, որուն նպատակն է համացեղ կամ համացեղ կարծուած լեզուաց համեմատութենէն՝ մայր լեզուն երեւան հանել՝ գէթ ըստ գլխաւոր տարերաց, աւրացուցական չէ. վասն զի նախ՝ այս ճանապարհաւ՝ թող որ դարերով յառաջ անհետացեալ լեզու մը՝ եթէ կար ևս՝ երեւան հանել դժուարին է եթէ ոչ անհնարին, դեռ որոշուած և ստուգիւ գտցուած չէ, թէ կար ժամանակաւ այնպիսի մայր լեզու, ուրոյն այժմու հոբեւեւ դուստր լեզուներէն. Երկրորդ՝ վասնզի մենք կը ճգնինք՝ ձայնիւներ հանել, անձանօթէ, որ խնդրոյ տակ է. և ասոր կ'ըսուի Նոյնը նոյնով ցուցնել. Դարձեալ թէ՝ այլ և այլ լեզուաց մէջ գիտուած նմանութիւնն ո՞ գիտէ թէ առեւտրական և կամ ուրիշ յարաբերութեանց հետեւութիւն չէ. վասն զի նմանութիւնը լոկ՝ արտօնութիւն չի տար մեզ արմատներ ստեղծելու այն նոյնութիւնն (այսինքն հասարակաց մօր գոյութիւնն կամ լեզուաց ազգակցութիւնն) ապացուցանելու համար՝ ցորչափ այս մայրը չկայ ի միջի, այլ կը ցուցնէ միայն թէ այն լեզուներն խօսող ազգերն ժամանակաւ յարաբերութեան մը մէջ էին իրարու հետ. Վերջապէս Քննադատն իւր ծածուկ փափաքին դիմելով կը գոչէ. «Ի՞նչ օգուտ է (հայ լեզուն) քոյր ցուցնելու համար ուրիշ լեզուաց հասարակաց արմատներ ստեղծել և ջանալ մեր բառերն ևս այն արմատներէն հանել. վասնզի մեր լեզուին բառերուն ծագման, ուստի և նոցա զօրութեան եւ լեզուին մէջ գործող արուեստագիտութեան, եթէ եղած է այնպիսի արուեստագիտութիւն մը, քաջ խելամուտ լինելու և անկէ գործնական օգուտ քաղելու համար [illegible] թող ցուցնէ մեզ նախ թէ կա՞ն մեր լեզուին մէջ բառեր կամ ձեւեր, որ ստուգիւ առնուած են այս կամ այն լեզուէ և ճարտարութեամբ հայացած, և երկրորդ՝ թէ այս առնուած բառերուն բնութեան, յատկութիւններուն և ուրիշ պարագաներուն համեմատ չինուա՞ծ են ի նոցանէ նոր և նման գաղափարներ յայտնող նշաններ».

Ահա ասոնք են Քննադատին պատճառաբանութիւնները, զորոնք բառական ճըշդութեամբ յառաջ բերինք՝ միայն փոքր ինչ չըյեղելով կարգն որպէսզի ճշգիւ սրամաբանօրէն ըլլայ, և յաւելելով աւելորդ մասերն և քանի մը օրինակներն, զորոնք սակայն ստորեւ կը յիշատակենք.

Այս անհիմն գիտողութեանց պատասխաններն իրենց պատշաճ տեղն արդէն գրուած են մեր Հնդ. Նախալեզուին մէջ, զորոնք սակայն Քննադատը Թուի թէ կ'ան գիտնայ կամ ըստ օրինի չէ ըմբռնած. Ջենք զարմանար երբ Հնդեւրոպական Նախալեզուին գոյութեան համար կ'ըսէ թէ ստուգիւ չի գիտցուիր. Ստուգութեամբ ինք ալ կը գիտնար՝ եթէ լեզուաբանին ըլլար անձամբ կամ գոնէ հասկնալով կարդացած ըլլար հռչակաւոր լեզուագիտաց գեղեցիկ մատեաններն, և այն ատեն այսպիսի խոլոտ վճիռ չէր արձակեր. Բայց քանի որ այդ նկատմամբ տակաւին չունի տեղեկութիւն, յանցաւոր է միշտ դատաւոր կանգնելով այնպիսի դատի մը՝ որ իւր ձեռնհասութենէն վեր է. Այս խնդիրն որ արդէն որոշուած է, երբ մենք դարձեալ կը յուզենք հոս համառօտիւ, պէտք չունինք մարդկային սկզբնաւորութեան վէճերը վերստին բանալ. վասն զի այլ խնդիր է մարդկային նախալեզուի և այլ՝ հնդեւրոպական նախալեզուի գոյութիւնն. Թողլով առաջինն որ մեր խնդրէն դուրս է, վերջնոյն գոյութեան համար կ'ըսենք թէ այնչափ ստոյգ է որչափ մօր մը որ [illegible] ծնած է. վասն զի անմայր դուստր ոչ ոք կրնայ ըմբռնել. Թէ հնդեւրոպական ծանօթ լեզուները [illegible] միայն են նախամօր մը կամ իրարու քոյր միայն՝ յայտնի է իրենց [illegible] ու [illegible] միանգամայն. Որովհետեւ նման են դուստր են ու քոյր, բայց մայր չեն՝ որովհետեւ տարբեր են իրարմէ. Ըստ ձնիս մեկնենք օրինակաւ. Երբ հյ. հայր, յն. պատէր, լատին. pater, գոթ. fadar, և նպ. պիտար. կամ հյ. դուռ, հնդ. դվարա, զնդ. դուարա, նպ. խահար, լատին. soror, գոթ. suistar ու սնսկր. սվասար. կամ հյ. եղբայր (բրաթր), նպ. բհրաթար, լատին. frater, գոթ. brotar. կամ. հյ. հինգ, յն. պէնտէ, լատ. quinque, գոթ. fimf, հնդ. պանճան, եւայլն եւայլն կը տեսնենք, կը ստիպուինք ասոնց իրական նմանութենէն խոստովանելու թէ ազգական են իրարու, վասն զի այս նմանութիւնն ուրիշ մեկնութիւն չի տանիր, առեւտրական կամ ուրիշ յարաբերութիւն հոս մուտք չունի, այսինքն փոխառութեան կասկած մարդու մտքէն իսկ չանցնիր. Սակայն այդ և այդպիսի բազմաթիւ բառերն, որովհետեւ տառական զգալի աննմանութիւն կամ տարբերութիւն ալ վրանին կը կրեն, ոչ ոք մտացի զանոնք ամէնն ալ կրնայ մայր դնել. անոնցմէ մէկը կամ միւսը կրնայ մայր ձեւը պահած, բայց նաեւ ամէնն ալ կրնան կորսնցուցած ըլլալ. Արդ լեզուաքըննին գիտնոյն պաշտօնն է՝ իւրաքանչիւր դուստր կամ քոյր լեզուին եթէ՝ ձայնաւորներուն եւ եթէ՝ բաղաձայններուն յատկութիւնները կամ ասոնց կրած զանազան փոփոխութիւններն ըստ օրինի ուսումնասիրելէն ետեւ՝ անոնց համեմատութեան միջնորդութեամբ պահուած կամ կորսուած մայր ձեւն որոշել կամ երեւան հանել. Իրաւ է այս գործողութիւնն երբեմն շատ դժուարին է, երբ մանաւանդ դուստր ձեւերը մեծապէս այլայլած են. սակայն ստոյգ է նաեւ՝ որ բաւական յաճախ գիլուածներու մէջ կատարեալ գիտնական ապահովութեամբ կարելի է բոլորովին կորսուած մայր ձեւն իսկ ցուցնել. Այսպէս՝ վերոգրեալ յառաջ բերուած օրինակներուն մէջ՝ պատար (հայր), բհրատար (եղբայր), սվասար (քոյր), պանկան (հինգ) իբրեւ նախամայր ձեւեր այնչափ ստուգութիւն ունին, որչափ այլ ճըշգրիտ գիտութեանց ճշմարտութիւններն. Այս ձեւերն են միայն մայրերն, որոնք տակաւ իրենց նախնական մայրենի կերպարանքն այլայլելով՝ յառաջ եկած են միւս զանազան ձեւերն, զոր իբրեւ դուստր նըշանակելու լիուլի իրաւունք ունինք. Այս համեմատ ահա համեմատող լեզուագէտն՝ընդհանրապէս հաստատուն քայլերով կը յառաջանայ և նախամայր լեզուին թէ գոյութիւնը եւ թէ ամենահին վիճակը կ'[illegible]. Լեզուաքըննին գիտնոյն սոյն ընթացքն յոռի շրջան մը չէ կամ նոյնը նոյնով ցուցնել և ոչ անծանօթէն ծանօթներ հանել (որ ըստ ինքեան անիմաստ խօսք մըն է), ինչպէս կը վճռէ մեր իմաստասէր Քննադատը, այլ ծանօթներէն անծանօթն հանել, որ մարդկային համեմատող խորհողութեան տրամաբանութիւններէն մէկն է. կենդանի լեզուաց միջոցաւ կենդանութենէ զրկուած մօր գոյութիւնը կ'ապացուցանենք. ծանօթ են դստերք, մայրն է անծանօթ.

Ուրեմն Հնդեւրոպական Նախալեզուին գոյութիւնը ճշմարտութիւն մըն է՝ ապացուցուած միջնորդութեամբ այն լեզուաց, որոնք իբրեւ դստերք կը հանգչեցնեն իրենց վրայ գիտուած սքանչելի միաբանութեամբ կամ նմանութեամբ մը, որ սերընդեան վաւերական միութենէն յառաջ եկած է և հետեւութիւն չէ արտաքին կամ տեղական յարաբերութեանց, ինչպէս Քննադատը կը կարծէ չարաչար խիմաստակելով. Ազգերն հաղորդակցութեամբ իրարմէ փոխ առնելով իրարու նման բառեր ալ կրնան ունենալ, և այսպիսի բառեր հայ լեզուիս մէջ կարծուածէն շատ աւելի կան՝ մանաւանդ երանական լեզուներէն, որոնք մեր լեզուին յատուկ ազգային նկարագիրն այլայլելու չափ ազդեցութիւն բրած են մինչեւ հայագէտ օտար գիտնականներէն ոմանց կարծել տուած են՝ թէ հայերէն երանեան լեզուաց մէկ ճիւղն է. Սակայն օտար բառերն ունին հասարակօրէն այնպիսի յատկանիշեր, որոնցմով զանոնք բնիկներէն զանազանել դիւրին է. Ուստի և նման բառերն որ փոխ առնուած են՝ թէեւ ազգաց յարաբերութիւնները միայն կը ցուցնեն, սակայն անոնց հետ պէտք չէ շփոթել այնպիսիներն ալ, որոնք ազգին սեպհական բնատացուածքն են և ասոնց վրայէն լիուլի ապահովութեամբ ստիպուած ենք առաջին մայր լեզուի մը գոյութիւնն եզրակացնել. Օտարները բնիկներէն զատել շատ կարեւոր գործ մըն է, զոր մենք դիւրաւ պիտի կարենանք կատարել մեր Հայականաց մէջ՝ իւրաքանչիւր տառի վրայ առանձինն ճառելու ատեն. Իսկ Քննադատը ծանրապէս կը սխալի օտարամուտ համարելով քանի մը բառ, որ բնիկ հայերէն են. Անտարակուսելի կը կարծէ թէ մեր արծաթ զանգիկ [illegible][1] բառէն պատրաստ առնուած է, բայց չի գիտեր որ եթէ իրօք այնպէս ըլլար, [illegible] պիտի հնչէր և ոչ արծաթ, ուր մանաւանդ ծ փոփոխակ զի յայտնի նշան մն է բնիկ հայութեան. Թաց կ'ուզեն հաստատող լեզուագէտք թէ պարսիկ լեզուէ մեզի անցած բառերն ծ տառն երբեք չեն կրնար կրել. Աւելի զարմանալի է Քննադատն երբ ոչ միայն մեր արծաթ, այլ նաեւ յուն. [illegible] և լատ. argentum բառերը [illegible] առնուած կը համարի նոյն զանգիկ բառէն, առանց միտ դնելու յոյն և լատին բառերուն տառական և ածանցական կազմութեան, որ այսպիսի փոխառութիւն մը բոլորովին անկարելի կ'ընէ. Դարձեալ գիտնալու էր որ չէ թէ վերոգրեալ բառերուն նոյնութիւնն ապացուցանելու համար՝ arg [illegible] նշանակութեամբ նախալեզուեան արմատ մը դրած ենք. վասն զի անոնց նմանութիւնն այնպիսի մայր արմատի մը գոյութենէն անկախ յայտնի ճշմարտութիւն մըն էր. այլ զայն դրած ենք յայտնելու համար՝ թէ նախնի Հնդեւրոպացիք արծաթն ո՛ր սեպհականութենէն աւելի տպաւորուելով՝ զայն արծաթ այսինքն [illegible] անուանած են, այնպիսի բայէ մը, որ քոյր լեզուաց մէջ ալ արդէն գոյութիւն ունի՝ իւրաքանչիւրին յատուկ կերպարանօք. համեմատէ հայերէն [illegible], [illegible] և Նախալ. էջ 64. — Նոյնպէս ghrabh արմատ մը երբ կը դնենք, շատ դուստր լեզուաց մէջ սովորական բայ մըն է զանազան ձեւերով, որոնցմէ ապահովութեամբ հանուած է նախաւոր մայրենի ձեւերն. Կրնայինք ծիծաղիլ, եթէ սովորութիւն ունենայինք, երբ կը յաւելու Քննադատը թէ «մեր գրաւ, գրաւել բառն է պարսկերէն [illegible], [illegible][2] բառէն որ կը նշանակէ [illegible], [illegible]. Բայց, որչափ կ'երեւի, մեր գրութիւնը պէտք եղած ուշադրութեամբ չէ կարդացած. պէտք էր նախ միտ դնել որ մենք չենք ըսած թէ մեր գրաւել պ. [illegible] բայէն է. Նախալ. էջ 79 նշանակուած ամէն բառերն՝ նախալեզուեան ghrabh արմատին իբրեւ դստերք նշանակուած են, առանց ասոնց իրարու հետ ունեցած հեռաւոր կամ մերձաւոր յարաբերութիւնն որոշելու. Երկրորդ՝ չի գիտեր թէ [illegible] և [illegible] նոյն բայերն են և թէ առաջինը ֆ կ. ցուցնէ փոփոխակ վ՛ի անմիջապէս հետեւող Բ ի պատճառաւ, թէեւ՝ նշանակութեան կողմանէ՝ փոքր ինչ զանազանութիւններ ունենան իրարմէ. Երրորդ կը զարմանանք ինչպէս կը մոռնայ թէ հայերէն գրաւել բուն [illegible] կը նշանակէ և ոչ երբեք [illegible]. Այս անգիտութիւնը չենք գիտեր ի՛նչպէս արդարացնենք.

Բայց ոչ, կը սխալինք. Այս բոլոր անհաչառ քննադատութիւնն, ըսել կ'ուզէինք, չարաչար զրպարտութիւնն արդարացնող կայ բան մը և է Ստուգաբան Բառարանն, որ երբեմն երբ սկսաւ երեւալ՝ համեմատական լեզուաքննութեան արդար ու սաստիկ հարուածներէն տակ կիսակատար մնաց. Սակայն նոր ույժեր ժողվելով և մանաւանդ մեր բազմահմուտ Քննադատին հովանաւորութեան ներքեւ, գիտենք, կը պատրաստուի դարձեալ հրապարակ ելլել այս [illegible][3] անգամ՝ բազմելով դատապարտութեան վերջին վճիռն ալ լսել. Այո՛, այս ժամեր տակ եղող բաբելոնական բառարանն է միայն, որ Ա. Մ. Գարագաշեանի մըն ալ, ծերութեան մէջ, գիտութեան համբաւն աղարտելու առիթ եղաւ՝ ստիպելով զանիկայ չարաչար քննադատելու գործ մը, զոր գովել բացայայտ դատապարտութիւն մըն էր այդ էն ժամրայ տակ հեծեծող նոյն չարալլուկ կրկնահեւիկ երկասիրութեան. Եթէ ծերունի քահանայի մը բարեկամութիւնն արգելք չըլլար, դիւրաւ կը տեսնէր այն մեծ [illegible], զոր Հնդ. Նախալեզուն [illegible] է հայ լեզուի կազմութեան գաղտնեաց վրայ. Մեր մայրենի լեզուին բնիկ բնութիւնն ու բառակազմութիւնն և ուրիշ մասերն, որոց վրայ բաւական ընդարձակօրէն խօսուած է, բոլորովին նոր լուսով կ'երեւան Նախալեզուին մէջ. Միայն հասարակաց մայր լեզուին հետ համեմատելով, ինչպէս մենք բրած ենք, կարելի է հայ բառերու ծագման և անոնց նշանակութեան զօրութեան քաջ խելամուտ և գործնական օգուտներ ալ քաղել՝ եթէ բանասէրն ուղիղ մտօք կարդայ, ջանայ հասկնալ և օգտիլ. Կ'ապահովցնենք մեր քննադատն, որ հայկական լեզուիս յօրինուածին մէջ [illegible] չկայ, մատենագիրք մեզի աւանդուած ոսկեղէն լեզուին վրայ բնաւ կամածին կամ արուեստական գործողութիւններ չեն կատարած, այլ աւանդած կամ դրոշմած են իրենց գրած մատեաններուն մէջ այն հայաբուն լեզուն, զոր մանկութենէ սորված էին՝ միայն յարգարելով զարդարելով զայն իրենց մատենագրական հանճարով, այլ ոչ եթէ բանադատելով ըստ կամի բառեր ստեղծելով, անհեթեթ ձեւեր մանաւանդ թէ խեղելով, ինչպէս Թուի թէ կը կարծէ Քննադատն Ստուգաբան Բառարանին ծերունի հեղինակին հետ. Դարձեալ գիտնալու է որ մեր լեզուին մէջ [illegible] հայացած ոչ օտար բառ կայ և ոչ ձեւ. Ամէն բառ որ բնիկ հայերէն չէ, իւր օտարութեան նշանները կը մատնէ ընդհանրապէս կամ նշանակութեամբ կամ տառական հանգամանօք, զորոնք սակայն մեզի չի կրնար ճանչցնել գործ մը, որ բնաւ գիտութեան օրէնք չի ճանչնար. լեզուաքննական պատճառութենէ զուրկ է, ընդհանրապէս լեզուի ծագման, կազմութեան և յառաջդիմութեան վրայ գաղափար չունի, և չի գիտեր որ լեզուն ընդհանրապէս, ուստի և հայերէնն, մարդկային բանական-խօսուն զօրութեան բնական արդիւնքն է և ոչ անճոռնի հրէշ մը այս կամ այն մատենագրին քմածին հաճոյից կամ ցնորից. Սակայն այսպիսի գործի մը համար՝ որուն մտաւոր հրատարակութիւնը յաւելեալ կ'աւելէ մեզի Քննադատն՝ կը համարձակի նաեւ ըսել, թէ որչափ թերութիւն ունենայ, ըստ մեզ է, գէթ մեր լեզուին համար, ստուգիւ պատմականապէս և բանասիրապէս [illegible] և գործնական երկասիրութիւն լեզուագիտական». Մաղթենք այս գործը փութով հրատարակուի և գալ տարի դարձեալ մեր բազմահմուտ Քննադատին անաչառ քննադատութեամբ ամբողջ մրցանակին արժանանայ՝ ծախահատութեամբ Ծաղիկ Ծաղրաթերթին.

Հ. ՍԵՐՈՎԲԷ ՏԷՎՐԻՇԵԱՆ
(Լեզու)

---

[1] Երկու անգամ [illegible] տպուած է նոյն բառն՝ ուղիղ ուղղագրութեամբ, որուն մէջ Ղ փոխանակ Ջի չենք գիտեր թէ տպագրութեան եթէ Քննադատին վրիպակն է.

[2] Կարեւորութիւն չենք տար սխալ ընթերցման. վասն զի եթէ չենք սխալիր, Պարսկերէն չի գիտեր Քննադատն. Կարդալու էր [illegible], [illegible].

[3] [illegible] անգամն ալ, չենք գիտեր ինչ պատճառով, տպագրութիւնն սխալէն ետեւ խափանուեցաւ.

ՕՐԱՑՈՅՑ
1888
ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ
ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ
Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ
Գին 40 փարա

Մասնաւոր վաճառատեղին է գրավաճառ Յովսէփ էֆ. Գավաֆեանի գրատունը, Կ. Պոլիս, Զարմաճըլար-Եօքուշու, Թիւ 20.

Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան կնիքը չկրող օրինակներն անվաւեր են.

1071 7—10

ՆՈՐ ԴԱՍԱԳԻՐՔ
ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ
ԱՇԽԱՏԱՍԻՐԵԱՑ
ՆՐՈՒԱՆԴ Կ. ԳԱՐԹԱԼԼԵԱՆ
Դասատու
Զափական գիտութեանց

Ազգային դասատուներէն Նրուանդ էֆ. Կ. Գարթալլեանի սոյն դասագիրքն, որ կը պարունակէ Թուաբանութեան տեսական և գործնական մասը միանգամայն, բազմամեայ փորձառութեան և մեծ խնամոց արդիւնք է.

Թուաբանութեան բոլոր կանոնք կոկիկ և դիւրըմբռնելի ոճով բացատրուած են, և մեղրական, չափս և փճառաչափական հաշւոց վերաբերեալ կանոնք ընդարձակ տեղ մը կը գրաւեն սոյն նոր դասագրքին մէջ.

Բաց աստի, մասնաւոր ուշադրութիւն եղած է որ իւրաքանչիւր կանոնի յարակից խնդիրք Թուրքիոյ առեւտրական գործառնութեանց և ատենին կենաց պիտոյից համաձայն ըլլան, առանց որոյ Թուաբանական խնդիրք շատ անգամ տաղտկացուցիչ և աւելորդ կ'ըլլան.

Հմուտ Թուաբանին սոյն աշխատասիրութիւնը մեր ազգ. վարժարանաց մէկ զգալի պէտքը կուգայ լրացնել և բառնալ աշակերտաց ձեռքէն աւանդական գրութեամբ պատրաստուած շատ մը դասագրեանք.

Կը գտնուի ամէն գրավաճառաց քով. Կեդրոնատեղին է Ցակորեան խան, Թիւ 14, Ներսէսեան գրատուն, Ս. Պիպէռճեանի քով.

Գինն է 10 ղրուշ
Շատ առնողին մասնաւոր զեղչ կ'ըլլայ.
886 28—50

ՕԳՏԱԿԱՐ ԴԵՂ ՄԸ

ՎԱՆ ՍԱԽՐՁԻ. յօդացաւի՝ մէջքի ցաւի՝ Թեւի և ոտքի սրզրներու միակ դարման, որոյ օգտակարութեանը կը վկայեն հազարաւոր անձինք որք գործածած են զայն. կը ծախուի մեծ և փոքր քանակութեամբ, Պոլիս՝ մահմուտ փաշայի վերն, Նալըրըմ խանի դէմ՝ սեղանաւոր և ջրավաճառ Սէմերճեան Եղբարց խանութը՝ Թիւ 206.
1109 5—26

ԱՌԱՋՆՈՐԴ
ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ ԳԱՂԻԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ
Խ. ՍԻՄՈՆԵԱՆ
Վաւերացեալ յՈւսումնական Խորհրդոյ Ազգ. Վարչ.

Այս դասագիրքն իւր դիւրուսոյց մեթոտին և ընթեռնլի հատուածոց ընտրութեան կողմանէ ընդհանուր հաւանութեան արժանացած եւ մուտ գտած է մայրաքաղաքիս եւ գաւառաց գրեթէ բոլոր դպրոցաց մէջ. Ըստ վկայութեան գաղղ. լեզուի ձեռնհաս ուսուցչաց՝ անհրաժեշտ դասագիրքն է առ մեզ գաղղիերէնէ ի հայ լեզու Թարգմանութեան վարժութեան համար եւ ընտիր առաջնորդ մ'է նորավարժ հայ մանկանց գաղղիերէն լեզուի նախնական տարերց դիւրութեամբ ընտելանալու. Կեդրոնատեղին է Պիպէռճեան գրատունն ի Ցակորեան խան. կը գտնուի եւ այլ գրավաճառաց քով.

Գինն է 3 ղահեկան
1120 5—12

ԱԶԳ.
ՐՈՊԵՐԹ-ԳՈԼԷՃ

Վարժարանիս նոր Տարեշրջանը կ'սկսի Սեպտեմբեր 3/15ին. Գիշերօթիկք կը վճարեն տարեկան 44 ոսկի օսմ., իսկ ցերեկեայ աշակերտք՝ 10 ոսկի օսմ. Աւելի տեղեկութեանց համար պէտք է դիմել ի վարժարանն՝ ի Րումէլի-Հիսար. 1076

ՏՕՔԹԷՕՐ ՏԻՐԱՆ ՔԱՔԱՄԱՃԻ մասնագէտ մանկաբարձ, պատիւ ունի ծանուցանել իւր Արգոյ յաճախորդաց թէ՝ իւր բնակութիւնն այս անգամ փոխադրած է Բերա, Ապանօզ փողոց, Թիւ 6, ուր պատրաստ է իրեն դիմող հիւանդները դարմանել ամեն օր, յետ միջօրէի, ժամ 8-11 ըստ տաճկաց. 1112 9—20

ԻԼԱՆ
—
ՕՐՄԱՆ ՎԷ ՄԷԱՏԻՆ ԻՏԱՐԷՍԻ ՈՒՄՈՒՄԻԷՍԻ

Թրապիզօն վիլայէթինէ թապի Լազիսթան սանճաղը օրմանլարընտան պիլա բուխաստէ քէսիլիփ օրմանլարտա վէ իսքէլէլէրտէ մէվճուտ օլուպ միզայիտէյէ պուլունան իքի գալէմ ճէման 5650 ճէտիտ գանթար չիմշիրին միւտտէթը միւզայէտէսի 303 սէնէսի իյլիւլի նիհայէթինէ գատար թէմտիտ խիլմիշ վէ պունլարտան իսքէլէլէրտէ պուլունանլարըն պէհէր գանթարընա եէտիշէր պուչուգ վէ օրմանլարտա պուլունանլարըն պէհէր գանթարընա պէշէր պուչուգ ղուրուշա պուրաճա թալիպ պուլունմուշ օլտուղընտան, միւտտէթը մէզքիւրէնին ինգըզասընէ գատար գաթիսի միւլանէգիւնուն, մէզքիւր չիմշիրէ զամ իլէ թալիպ օլանլարըն շու միւտտէթ զարֆընտա Տէֆտարտէրլիգ Օրման վէ Մէատին իտարէսի ումումիյէսինէ վէ մահալլինտէ Թրապիզօն Օրման միւֆէթթիշլիգինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր.

7 իյլուլ 303 1142

ԻԼԱՆ
—
ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Ինշաաթը ասքէրիյէ լազըմէսի իչին մէվգիի միւնագասայա գօնուլան գըրգ պին ատէտ Մարսիլիանըն Ռիշառ ֆապրիգասը մամուլաթը թավա վէ մահիյէլիք բիրէմիտինին իլուլըն տօգուզունճը չարշէնպիհ կիւնիւ գարարը գաթիսի վէ իրթէսի կիւնիւ եւմըտէ պէյ թէնզիլաթը իճրա օլունաճաղընտան, թալիպ օլանլարըն իսթինքէաֆ վէ ինշաաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.

7 իյլուլ 1887 1100
Նօ. 6 1—3

ԻԼԱՆ
—
ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Չաթալճա խաթթընտա պուլունան ճիւնուտը ճէնապը Միւլիւքէանէ նան թայինաթընըն թաալիգէսինէ թալիպ օլանլարըն իլուլըն օն իքինճի ճումա իրթէսի կիւնինէ գատար մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.

7 իյլուլ 1887 1201
Նօ. 7 1—3

ԻԼԱՆ
—
ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Տէրսաանէ վէ պիւլաւտը սէլասէտէ բէալին էմարէնը ասքէրիյէ ինշաաթ վէ թամիրաթը լազըմէսի իչին մէվգիի միւնագասայա վազ օլունան էնվայի միւխթէլիֆէ բօթրել վէ լամա վէ տէօրթ քեօշէ վէ ուզունլուգ թէմուրլար իլէ ատի սանճարըն իլուլըն օն իքինճի բազար կիւնիւ գարարը գաթիսի վէ իրթէսի կիւնիւ եւմըտէ պէյ թէնզիլաթը իճրա վէ գապուլ օլունաճաղընտան, թալիպ օլանլարըն իսթինքէաֆ վէ ինշաաթը ասքէրիյէ տաիրէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր.

5 իյլուլ 1887 1099
Նօ. 5 2—3

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

531

ՆՈՐԹ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 5,978,946
ՀԱՍՈՅԹ 1885 ՏԱՐՒՈՅ 1,788964

ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,131,348
ՀԱՍՈՅԹ 1885 ՏԱՐՒՈՅ 898,072

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած վնասնին 15,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 ՄԱՐԻԹԱՅՄ ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 120,597

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Գօմիսիօն խանի անկիւնն երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ **ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ** Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց,

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ Հ. ԼԱՆԺ

24, Բէյլէրճէ փողոց, Ղալաթիա

ԽՈՀԱՆՈՑԻ ԳՈՐԾԻՆԵՐ
(Պղնձէ, Հալածոյ և Թիթեղէ երկաթէ)
ԽՈՀԱՆՈՑԻ ՋՄԻՆԷՆԵՐ
ԲԷԴՐՈԼԻ, ՏԱՔՑՈՂ, ՎԱՌԱՐԱՆՆԵՐ
Քրիսթոֆլէ ոսկերչական գործեր
ԴԱՆԱԿՆԵՐ
ՊԱՐՏԷԶԻ ԿԱՀԵՐ
Ջրհանք
Հրշէջ դիւրատար մեքենայներ
Ոռոգութեան Գործիներ Անգղիի չատրուաններ

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՄԵՔԵՆԱՅՔ
ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ԶԱՆԳԱԿ
ԵՐԿԱԹԵԱՑ ՄԱՆՐ ԳՈՐԾԻՔ
ՇԻՆՈՒԱԾԱՆԻԹՔ
Ամէն տեսակ գործիքներ
Տատանոցք-կշռորդք-Ցորենի կշռորդ

Սառուցի գործիներ —
Սառցամաններ
Սառուցեալ ըմպելեաց գործիներ
Գինւոյ մամուլներ
Տուղ —
Լոգարան
Լուացք
Չորանիներ —
Խցադիր մեքենայ

32, Մահմուտիյէ փողոց, Ղալաթիա

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ Հ. ԼԱՆԺ

676

ՍԻՆԿԵՐԻ

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՅՆԵՐԸ

Կը գտնուին միմիայն ի Պոլիս, Մահմուտ բաշա, 90,—ի Կալաթա Կլավանի խան, 2,—ի Բերա, Կալաթա Սէրայի դիմաց։

Ժ. ՆԻԷՏԼԻՆԿԷՐ

Վճարման դիւրութիւն
Զգուշանալ կեղծերէն։ 626

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՑ
Ընդ [illegible], Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ապօլլօ	2,000	Լէփանթօ	4,500
Անճելօ	3,000	Մարէնկօ	4,300
Արկօ	1,300	[illegible]	2,500
[illegible]	3,500	Միլօ	2,000
[illegible]	2,200	Նէրօ	2,000
[illegible]	2,000	Օթէլլօ	5,000
[illegible]	2,600	Օրլանտօ	3,000
[illegible]	2,500	Օթրանթօ	4,500
[illegible]	2,100	[illegible]	2,000
[illegible]	2,000	[illegible]	1,200
[illegible]	2,700	[illegible]	3,200
[illegible]	2,500	[illegible]	1,700
[illegible]	1,800	[illegible]	2,800
[illegible]	2,600	[illegible]	4,400
[illegible]	2,600	[illegible]	3,200
[illegible]	800	[illegible]	3,000
[illegible]	1,700	[illegible]	5,500
[illegible]	1,600	[illegible]	3,500
[illegible]	5,500	[illegible]	4,000
[illegible]	2,200	[illegible]	2,000
[illegible]	1,800	[illegible]	2,000
[illegible]	2,200	[illegible]	1,300
[illegible]		[illegible]	1,200
[illegible]	2,000	[illegible]	3,300
[illegible]	3,000	[illegible]	1,300
[illegible]	1,200	[illegible]	2,800
[illegible]	2,300	[illegible]	3,600
[illegible]	2,100	[illegible]	1600
[illegible]	2,200	[illegible]	3,009
[illegible]	2,000	[illegible]	41,0

[illegible] շոգենաւը, Նաւապետ Հէյզ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն մեկնած է ամսոյս 7ին և 22ին աստ կ'սպասուի։

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ
Յ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒՅՏ
Գործակալք
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միւմ[illegible]
խան Ղալաթիա

551

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվերպուլի և Միջերկրականի գիծը բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
[illegible]	4200	[illegible]	3000
[illegible]	4000	Օսայրիս	3000
[illegible]	4000	Նեփթիս	3000
Սեսօստրիս	3250	Բէրա	300
[illegible]	3250	Լոթիւս	800
Մեմֆիս	3250	[illegible]	800
Մարիօթիս	3250	[illegible]	700

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹՈԼ և ԸՆԿ.
Ուիթոլ խան,
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ
31, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվերբուլ

841

ՖՐԱՆՔՕ-ՀՕՆԿՐՈՒԱԶ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ Ի ՊՈՒՏԱՓԷՍԹ
ՀԱՆԴԵՐՁ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՄԲ

Արտօնեալ դրամագլուխ	20,000,000
Գանձեալ »	10,000,000
Մահուան արկածից դէմ պահեստի	12,000,000

Արեւելից Տնօրէն. Մ. Լօժէն Բարաբոր
» լիազօր գործակալ և քննիչ. Մ. Նազարէթ Եազըճեան

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԳԼԽԱՒՈՐ ՔԱՂԱՔԱՑ ԳՈՐԾԱԿԱԼՔ

Տեարք Պալեօղեան և Պալըքճեան Զմիւռնիա. Տամլամայեան և Գասպարեան Ատանա. Գ. և Ս. Սեթեան Հալէպ. Բ. Շէրէֆէտտին և Տէրունեան Ատալիա և Սպարթա. Սիմէօն Տէյիրմէնճի օղլու Քօնիա, ևն ևն։

Ֆրանքօ-Հունգարական կենաց անանուն ընկերութիւնը խիստ դիւրամատչելի պայմաններով մահուան դէմ ապահովութիւններ կ'ընդունի, նոյնպէս փոքր տղայոց և աղջկանց ի չափահասութեան վճարելի պայմանաւ։

Աւելորդ կը համարիմք ըսել թէ ամէն ընտանեաց և զաւակաց տէր անձանց իբր նուիրական պարտականութիւն մ'է տարեկան փոքրիկ զոհողութեամբ մը իւր կեանքն և իւր զաւակաց ապագան ապահովել. կամ ի ծերութեան օրերու և կամ յետ մահու իւր սիրելի կինն և զաւակունքը, աղքատութեան սոսկալի ճիրաններէն հեռի պահելու համար ուստի արդոյ հասարակութեան լուրջ ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմք Ֆրանքօ-Հունգարական ընկերութեան շահաւէտ պայմաններուն և վիճակահանութեան մասնաւոր առաւելութիւններուն որ մէն մի տարի Պուտաբէշթի մէջ ի ներկայութեան կայսերական պաշտօնէից տեղի կ'ունենան, մէն մի շահող թիւ 100 անգլիական ոսկի շահելու պայմանաւ։

Աւելի ընդարձակ և կարեւոր տեղեկութիւններ ստանալու համար պէտք է դիմել առ վարչութիւն։ Ամեն լեզուէ յայտարարութիւնք ձրի կը տրուին։

Գոհութեամբ կը ծանուցանեմք յարգոյ հասարակութեան թէ, ընկերութեանս 1885 յունվար 1էն մինչ 1886 տարւոյն յունվար 1ի ընդհանուր գործողութեանց հաշուեցուցակին, (Վաւերացեալ Աւստրիոյ-Հունգարական կառավարութեան Ներքին գործոց Նախարարութենէն) պահեստի գումարին վրայ 2 միլիոն ֆրանգի պատկառելի գումարի մը յաւելում գոյացած է, որով անցեալ տարւոյն 10 միլիոն պահեստի գումարը ներկային 12 միլիոն է։ 654

ԳՈՒԻՆ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ

ՌԻԼԱՅԸՆՍ

Ծովային ապահովագրութիւն։ -Դիմել առ գործակատարն ընկերութեան, Պ. Վ. Ուիթոլ, Ուիթոլ խան Պաղչէ-գաբու Պոլիս. կամ Ղալաթիա Մէրթէպանի փողոց [illegible] բաշա խան Թիւ 6։ 686

ՆՈՐ ԴԱՐՄԱՆ

ԸՆԴԴԷՄ ՊՆԴՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՐԻՒՆԵՐԹՈՒԹԵԱՆ

ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ ԴԵՂ ՏՐ. ՌՈՒԱԴՄԱՆԻ

Շատ քիչ դեղեր կրնան իրենց յաջողութիւնն հաստատել բժշկական այնքան բարձր անուններով, որպէս են. բրոֆ. Տր. Ֆոն ԼԱՈՒԷՐ, բժիշկ Գերմանիոյ կայսեր, բրոֆ. Ֆոն ՎԷՍԹՖԱԼ, բրոֆ. ՇՎԱՅՆԻՆԿԷՐ ի Պերլին, բրոֆ. Ֆոն ՍԳԱՆՑՕՆԻ ի Վիւրձպուրկ, բրոֆ. Ֆոն ՆԻՒՍՍՊԱՈՒՄ ի Միւնիխ ևն ևն.

Այս վերջինը կը գրէ ինձ, իւր հիւանդանոցին մէջ փորձելէ յետոյ.

«Խնդրեմ տեղեկութիւն տուէք ինձ թէ ո՞ւր դիմելու եմ այս սքանչելի դեղէն գնելու համար։»

Վիեննայի Բժշկական Մամուլը կ'ըսէ (1 մարտ 1885).

Տր. Ռուադմանի Մաքրողականը արժանի է մեծ բժշկաց բազմաթիւ յանձնարարութեանց։

Այս Մաքրողական միակ արդիւնք դեղն է ընդդէմ Պնդութեան։

Մէկ մանուշի պարունակութեամբ դեղ եթէ Ներքսարկես սրբանին մէջ, անմիջապէս արտաքնոց կ'երթաս։ Եթէ ազդեցութիւնը շատ զօրեղ կամ արագ է, կարելի է խառնել հարկ եղածին չափ ջուր, որպէս զի կանոնաւորապէս ընէ փորը.

Մանկանց համար Ջրախառն Մաքրողականը կը բաւէ սովորաբար.

Մանկանց վտանգաւոր թանձքին առաջքն առնլու լաւագոյն դարմանն է օրն երկու անգամ հանել փորը.

Արիւներթութեան. Սրբանին մէջ կը խոթեն քիչ մը բամբակ որ թաթխուած լինի Ջրախառն Մաքրողականի մէջ (ամբողջ ժամ մը, օրը երկու անգամ).

Համաճարակ հիւանդութեանց, Թիֆօր, Քոլերայի ևն ատեն, մարդ զգուշանալու է ներքին դեղերէ. Եթէ փորն օրը երկու անգամ ընէ, լաւագոյն դարմանն է ժամանակ չտալու համար միքրոպներուն որ ծաւալին։

Ստամոքսի հիւանդութեան. Ներքսարկութիւն մ'ընել ճաշէ յետոյ։

Բոլոր ստամոքսական դժուարութեանց մէջ, Կծկուած, փսխում, ստամոքսի ցաւ, լիրթ, ընչերումութիւն, փորին անմիջապէս ելնելը մեծ օգուտ կ'ընէ։ Շատ առատ ճաշէ մը յետոյ մարդ ինքզինքը կը գտնէ ներքսարկութեամբ մը և շատ անգամ վտանգաւոր անմարսութեան մը առաջքը կ'առնու. ուղեւորութեանց առողջ և ուղղութեան միջոցին, մ'մոռնաք այս հանգիստ դեղը։

Նա որ գիտէ մաքրողական դեղերու շատ գործածութեան հետեւանքներն և մեծ քանակութեամբ ջուր ներս առնելով յառաջ եկած տխրալի արդիւնքները, ինչպէս են ընդարմացումն մեծ աղեաց, պնդութիւն, արիւներթութիւն, պիտի ընտրէ միշտ այս նոր դեղն, որ ազդեցութիւնը նոյն կը մնայ քանի մը տարի վերջն իսկ.

Դեղատանց մէջ կը ծախուի.

1 ամբողջ շիշ	1	մեճիտիէ
½ շիշ	½	»
¼ »	¼	»
Գրեխը	½	մեճիտիէ

Գործարանին նշանն է գրիճ մը և անունն էթիքէթներուն և շիշերուն վրայ։

ՏՐ. ՌՈՒԱԴՄԱՆՆ

Մասնագէտ որովայնի խօթութեանց և կանանց հիւանդութեանց

Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ համար միակ կեդրոնատեղին է Տր. Շիմիտէկ, յԱդրիանուպոլիս։ — Ի Կ. Պոլիս կը ծախուի Պ. [illegible] դեղատանն, Քարաքէօյ Թիւ 5 և ի Դեղագործական Մթերանոցն, Մեծ փողոց Ղալաթիոյ, 35, Կայարան Պէշիքթաշի Թրամուէյին։

Տն. Մաքսադրիլի դատարանն 3000 Ֆրանքի տուգանաց և դատին ծախուց դատապարտեց Պրումիան և Գոնստանդեն խմբագիրներն, այս դեղին դէմ գրած լինելնուն համար։ Պուա-լը-Տիւքի վերաքննիչ ատեանը բոլորովին հաստատեց այս վճիռը, (12 մայիս 1885)։ 979

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒՔԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիոյ և Բոմբէյի գիծը կանոնաւորապէս բանող

Ուղեւոր և ապրանք փոխադրութեան
Նաւաշինքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆԻՕԹԷ ՐԸՊՈՒԼ
Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միւմ[illegible]
Մուհանէ փողոց, Թիւ 14

556

THÉ ÉCONOMIQUE
TEION EIKONOMIKON
MARQUE DÉPOSÉE

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ և Յ. ԽՍԱԳՈՒԼԵԱՆ ԸՆԿ

Ընդարձակ [illegible]

Չինէ եւ Ճավայէ ուղղակի բերուած
Գերընտիր եւ ամեն ճաշակի յարմար թէյեր
ԳՆԵՐ ՉԱՓԱՒՈՐ ԵՒ ՈՐՈՇԵԱԼ

Փորձը ամէն զովեստէ լաւագոյն պիտի հաստատէ հինգ տարիէ ի վեր սոյն վաճառատան ըրած զոհողութիւնքն յաճախորդները գոհացնելու համար։

Պահճէ Գաբու Ճէյլալ պէյ խանի
դրան կից Թիւ 10

1000 21—78

ՏՕՔԹՕՐ ԱՅԷՐԻ

ՉԷՐՐԻ ՓԷՔԹՕՐԱԼԸ

Տօքթօր Այէրի Չէրրի Փէքթօրալն արագապէս կը բուժէ հարբուխները, հազերը, կոկորդի վէրքը, փողսաւք, բորբոքումն հագագի, բորբոքումն շնչափողի, շնչարգելութիւն ևն։

Այս դեղը հրաշալի կերպիւ կը զօրացնէ տկար թոքերը, կը հանդարտեցնէ թոքային գրգռումները, և կապոյտ հազի և յառաջացեալ թոքախտի համար միակ դարմանն է, որ հզօրապէս կ'սփոփէ ու կը կազդուրէ։

Տր. Այէրի Չէրրի Փէքթօրալն այնքան մեծ համբաւ ստացած է իբրեւ ամենէն հզօրագոյն դարմանն զոր գիտութիւնը ի լոյս ընծայեց, շնորհիւ նորա կոկորդի և թոքային տկարութեանց վերայ ունեցած ուժգին և միօրինակ նուաճող ազդեցութեան է, որով միանգամայն իւր առաքինութեանց ջատագովն և պաշտպանը կը հանդիսանայ։

Չկայ ամենեւին դեղ մը որ կրնայ այնքան կարեւոր լինել հիւանդին քան զայս, և կամ աւելի արժանիք ունենայ նորա կատարեալ վստահութիւնը գրաւելու։

Չէրրի Փէքթօրալն ընտանեկան գործածութեան համար եղած ուրիշ ամեն դեղերէ գերազանցն է և հաւէտ. բայց շատ հաճելի լինելով փոքր տղայք շատ դիւրաւ կ'առնուն։

Գործածութեան եղանակը շիշերուն հետ կը տրուի։ Կեդրոնատեղին է Ս. Մ. ՄԻՆԱՍԵԱՆ և ԸՆԿԵՐԱՑ Ամերիկեան վաճառատունն, ի Ղալաթիա Կ. Պոլսոյ։ Կը ծախուի նաեւ քաղաքիս մէջ զանազան դեղագործաց քով։ 581

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

[illegible] կը բանին Լիվերբուլի և Արեւելից գիծ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալճէրիան	2500	Ֆալմոնթ	3700
Ալպանիան	2500	Ֆլամինիան	3700
Անաթոլիան	2500	Ֆլավիան	3700
Աթէնիան	2500	Իպէրիան	5500
Արապիան	3700	Իսթրիան	5500
Գոլոմպիան	6000	Իթալիան	5500
[illegible]	6000	Լիգուրիան	2200
[illegible]	800	Լիպիան	2500
Եգիպտիան	2000	Լիտիան	800
[illegible]	700	Օլիմպիա	700
Ֆլորենթին	3700	Սերվիան	3800
[illegible]	3700	Վալենսիան	6800
[illegible]	3700	Վիրճինիան	6800

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ
ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՅՈՆԹԷՆ
Գործակալ
Թիւ 1, Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Ղալաթիա
Նաւատէրք, Ֆրէտ. Լէյլանտ և Ընկ.
Լիվերբուլ

546

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1887 Սեպտեմբեր 1 Երեքշաբթի օրէն սկսեալ մինչեւ Սեպտեմբեր 30

(Բաց ի կիրակի օրերէն) Եւրոպական եզերքէն կամուրջ իջնող շոգենաւուց երթեւեկութեան ժամերը

Ժ. Վ.		Թ.
»12 —	Ենիմ. Մեզարբ. Պէօյ. Թարապիա Ենիքէօյ (Ենիքէօյի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	18
»12 35	Ենիք. Սթէն. Միրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպ. (Պէպէքի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	20
»1 —	Ենիմ. Մեզպ. Պէօյ. Քիրէճպ. Թար. Ենիք. (Ենիքէօյի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	17
»1 35	Ենիք. Սթէն. Միրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպէք (Պէպէքի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի).	21
»2 —	Ենիմ. Մեզարբ. Պէօյ. Թար. Ենիք. (Ենիք. պիտի հաղորդակցի)	32
»2 35	Ենիք. Սթէն. Միրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպէք (Պէպ. պիտի հաղորդակցի)	23
»3 —	Ենիմ. Մեզպ. Պէօյիւք. Թար. Ենիք. Սթէն. Միրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպ. (Պէպէքի շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի)	28
»4 15	Ա. Գավագ. Ենիմ. Մեզ. Պէօյ. Թարպ. Ենիք. Սթէն. Միրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք.	17
5 45	Ենիմ. Մեզ. Պէօյ. Թար. Ենիք. Սթէն. Միրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիք.	20
7 —	Ենիմ. Մեզարբ. Պէօյիւք. Թարապ. Պէյքօզ Բաչպ. Ենիք. Միրկ. Գանլըճ. Ռ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Արնավ. Չէնկ. Պէյլեր. Օրթաք. Գուզ. Պէշիք. Իւսկ.	22
8 15	Ա. և Ռ. Գավ. Ենիմ. Մեզարբ. Պէօյ. Թարապ. Ենիք. Միրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպ. Արնավ. Գուրչ. Օրթաք. Պէշիք. (ուրբաթ օրերը Սթէնիա պիտի հանդիպի)	32
10 —	Մեզարբ. Պէօյ. Թարապ. Ենիք. Միրկ. Ռ. Հիսար Արնավ. Օրթաք. Պէշ.	33

Արնաւուտքէօյէն կամուրջ իջնող շոգենաւուց ժամերը

»11 45	Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք.	28
»12 30	Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք.	33
»1 5	Պէպ. Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք. Գավ.	22
»1 40	Արնավ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք.	2
»2 20	Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշ. Գավ.	20
»3 10	Պէպէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.	2
»4 —	Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշ. Գավ.	18
9 45	Պէպէքէն ուղղակի կամուրջ	28
10 55	Հիսարէն ուղղակի կամուրջ	20
11 15	Պէպէքէն ուղղակի կամուրջ	22

Ասիական եզերքէն կամուրջ իջնող շոգենաւուց ժամերը

»11 30	Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզ. Գավ.	21
»12 —	Պէյքօզ Բաչպ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. (Գանտ. պիտի հաղրդ.)	23
»12 35	Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ.	19
»1 30	Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիքթաշ	34
»1 15	Ռ. և Ա. Գավ. Պէօյ. Թար. Պէյգօզ Բաչ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. (Գանտ. շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	18
»2 45	Գանտ. Վանիք. Չէնկլ. Պէյ. Գուզկ.	19
»3 —	Մեզպ. Պէօյիւք. Թար. Պէյգօզ Բաչպ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վան. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ.	33
4 30	Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Իւսկիւտար	34
»4 30	Պէյգ. Բաչպ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզ. Պէշիք.	21
8 45	Պէօյիւք. Թարապ. Պէյգ. Բաչպ. Չուպ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Վան. Չէնկ. Պէյլեր. Գուզկ. Իւսկ.	19
9 30	Գանտիլլիէն ուղղակի կամուրջ	21
10 25	Գանտիլլիէն Չէնկէլքէօյ կամուրջ	23
11 —	Գուզկունճուքէն ուղղակի կամուրջ (Բացի ուրբաթէ)	21

» Այս նշանները կրող երթեւեկութիւնք սեպտ. 17էն սկսեալ մէկ քառորդ վերջը տեղի պիտի ունենան։

(Բաց ի կիրակի օրերէն) Կամուրջէն Եւրոպական եզերք երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

»12 45	Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Ենիք. Թար. Պէօյիւք. Մեզարբ. Ենիմահալլէ	28
»1 30	Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէք Ռ. Հիսար Պօյաճ. Սթէն. Ենիք. Թար. Պէօյ. Մեզարբ.	33
»2 15	Գապաթ. Իւսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլեր. Չէնկէլ. Արնավ. Գանտիլ. Ա. և Ռ. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Ենիք. Բաչպ. Պէյգ. Թարապ. Պէօյ. Մեզ. Ենիմ.	22
»2 30	Պէշիք. Օրթաք. Գուր. Արնավ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Ենիք. Թար. Պէօյ. Մեզ. Ենիմ. Ռ. և Ա. Գավագ	17
4 —	Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Արնվ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Ենիք. Թար. Պէօյ. Մեզ. Ենիմ.	20
5 30	Գապաթ. Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք. Ռ. Հիսար Պօյաճ. Միրկ. Սթէն. Ենիք. Պէյգ. Թարապ. Պէօյիւք. Մեզր. Ենիմ. և Գավագներ	32
6 45	Իւսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլեր. Չէնկ. Արնվ. Գնտիլ. Ա. և Ռ. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Ենիք. Թարպ. Պէօյ.	19
8 30	Պէշիք. Օրթ. Արնավ. Պէպ. Ռ. Հիսար Միրկ. Ենիք. Թարպ. Մեզար. Պէօյ.	33
10 —	Ենիք. Թարպ. Պէօյ. Մեզպ. Ենիմ. (Ուրբաթ օրերը ժամ 9 45ին)	17
10 30	Ռ. Հիսար Պօյաճ. Միրկ. Սթէն. Ենիքէօյ, Թարապիա, Պէօյի. Մեզար. Ենիմ.	18
11 10	Ենիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մեզարբ. Ենիմ.	32
11 40	Պէպ. Ռ. Հիսար Պօյաճ. Միրկ. Սթէն. Ենիք.	20

Ամէն ուրբաթ օրեր կամուրջէն շոգենաւ մը ժամ 4 45ին մեկնելով, Իւսկ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վան. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Չուպ. Բաչպ. Պէյգ. Թար. Պէյիւք. Մեզպ. պիտի երթայ և անտի ժամ 10 30ին մեկնելով յիշեալ նաւամատոյցները հանդիպելով կամուրջ պիտի վերադառնայ։

Կամուրջէն Արնաւուտքէօյ երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

»1 5	Ուղղակի Արնաւուտքէօյ	2
»1 45	Ուղղակի Պէպէք	20
»2 35	Ուղղակի Պէպէք	2
»3 25	Ուղղակի Պէպէք	18
9 —	Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէք	28
10 —	Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Արնավ. Պէպ. Ռ. Հիսար (Վոսփոր եկող շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	20
10 30	Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէք	22
11 5	Գապաթ. Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպ. Ռ. Հիսար Պօյաճըքէօյ	19
11 40	Պէշիք. Օրթ. Գուրու. Արնավ. Պէպ.	21
12 5	Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Արնաւտ.	22

Կամուրջէն Ասիական եզերք երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

»12 20	Իւսկ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Ա. Հիսար Գանլ. Ենիք.	21
»1 15	Իւսկ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Ա. Հիսար Գանլ. Ենիք.	23
»1 15	Ուղղակի Գանտիլլի	18
»2 15	Ուղղակի Գանտիլլի	19
»3 —	Իւսկ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Չուպուգ. Բ. պաղճէ Պէյգ.	21
3 55	Ուղղակի Գանտիլլի	34
8 45	Իւսկ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտիլլի	21
9 25	Պէշիքթաշ, Գուզկունճ. Պէյլեր. Չէնկէլ. Վանիք. Գանտիլ. (Գավագներ գացող շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	23
10 15	Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանլ. Չուպ. Բաչպ. Պէյգ. Թար. Քիրէճպ. Մեզ. Գավագլար	34
10 35	Իւսկ. Գուզկ. (Բացի ուրբաթէ)	21
10 40	Պէշիք. Գուզկ. Պէյլեր. Չէնկէլ. Վան. Գանտիլլի Պէպէք (Գանտիլլիի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	28
11 15	Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Չուպ. Բաչպ. Պէյգ.	23
11 45	Գապաթ. Գուզ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք.	33

Ամէն ուրբաթ իրիկունները ժամ 11ին Մեզարբուրնիէն շոգենաւ մը մեկնելով, Պէօյիւք. Թարպ. Ենիք. Միրկ. Ռ. Հիսար Արնվ. Օրթ. Պէշիքթաշ հանդիպելով, կամուրջ պիտի երթայ։

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

Իւսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իւսկիւտար
— —	5 35 Պէշիք	— —	7 5
12 —	6 5	12 20	8 15 Պէշիք
12 30	6 35	12 45 Պէշիք	9 —
1 — Պէշիք	7 5	1 15	9 40
1 30	8 15 Պէշիք	1 50	10 10 Պէշիք
2 5	9 —	2 30	10 35 Գզ.
2 40	9 30	2 50	11 —
3 15 Պէշիք	10 10 Պէշիք	3 35 Պէշիք	11 25
3 20 Ֆէրպօթ	10 40	4 5	11 50
3 45	10 50 Գզ.	4 35	12 5
4 20	11 25	5 10 Պէշիք	12 5 Գզ*
4 30 Ֆէրպօթ	11 40	5 50	
4 50	12 5	6 25 Պէշիք	
5 5 Վափոր			

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իւսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իւսկիւտար
12 —	6 5	12 —	7 5
12 30	6 35	12 30 Պէշիք	8 15 Պէշիք
1 5 Պէշիք	7 5	1 5	8 45
1 35	8 15 Պէշիք	1 35	9 15
2 5	8 45	2 —	9 45
2 35	9 15	2 25	10 10 Պէշիք
3 15 Պէշիք	9 45	3 5	10 45
3 20 Ֆէրպօթ	10 10 Պէշիք	3 40 Պէշիք	11 20
3 45	10 45	4 30	11 40
4 25	11 10	5 10 Պէշիք	12 5
4 30 Ֆէրպօթ	11 45	6 —	
5 5 Վափոր	12 5	6 25 Պէշիք	
5 35 Պէշիք			

* Այս երթեւեկութիւն Հրեից տօներուն, ուրբաթ օրերը չպիտի կատարուի։

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲԱՑ Ի ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԷՆ

1 50 Հարէմէն Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
4 30 » »
10 35 » » (բաց ի կիրակի օրերէն)
11 30 » » (կիրակի օրեր ժ. 10 45ին)
1 35 կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
4 15 կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ
10 10 կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
11 15 կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ (կիրակի օրերը ժամ. 10 30ին)։

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՒ ԳԱՊԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱԲԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 20 Իւսկիւտարէն Գապաթաշ Սիրքէճի
4 30 Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
10 — Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
11 — » Գապաթաշ
3 50 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
5 15 Սիրքէճիէն Գապաթաշ Իւսկիւտար
10 30 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
11 15 Գապաթաշէն Իւսկիւտար

Ծան. —Օդը մեգապատ եղած ատեն, շոգենաւք իրենց գտնուած տեղը պիտի մնան։ 663